

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/I/2017/3698454811

ŠTRUKTÚRA, OCEŇOVANIE
A VYKAZOVANIE VLASTNÝCH A CUDZÍCH
ZDROJOV POISŤOVNE

Diplomová práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

ŠTRUKTÚRA, OCEŇOVANIE
A VYKAZOVANIE VLASTNÝCH A CUDZÍCH
ZDROJOV POISŤOVNE

Diplomová práca

Študijný program: Účtovníctvo a audítorstvo

Študijný odbor: Účtovníctvo

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Jitka Meluchová, PhD.

Bratislava 2017

Bc. Helena Horecká

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum: 11. 05. 2017

.....

Bc. Horecká Helena

ABSTRAKT

HORECKÁ, Helena: *Štruktúra, oceňovanie a vykazovanie vlastných a cudzích zdrojov poisťovne*. - Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky, Katedra účtovníctva a audítorstva. - Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Jitka Meluchová, PhD. - Bratislava: FHI EU, 2017, 67 strán

Cieľom záverečnej práce je poskytnúť komplexný prehľad o vlastných a cudzích zdrojoch poisťovne, identifikovať ich štruktúru, oceňovanie a vykazovanie v účtovnej závierke zostavenej podľa IFRS. Práca je rozdelená do troch kapitol.

V prvej, teoretickej časti sa venujeme legislatívnej úprave. Charakterizujeme vlastné a cudzie zdroje poisťovne, ich štruktúru, oceňovanie a vykazovanie. V súvislosti s vlastnými zdrojmi charakterizujeme vlastné imanie poisťovne a jeho zložky. Priblížime si členenie cudzích zdrojov poisťovne a charakterizujeme si najvýznamnejšiu časť cudzích zdrojov poisťovne slúžiacu na úhradu záväzkov z poistenia a zaistenia - technické rezervy. V druhej časti uvádzame ciele práce, metodiku a metódy skúmania. V záverečnej časti sa zameriame na účtovanie a vykazovanie vlastných a cudzích zdrojov poisťovne. Prakticky znázorňujeme v súvislosti s vlastnými zdrojmi poisťovne dodržiavanie podmienok solventnosti v poisťovni, či je vykazovaná solventnosť v súvislosti so záväzkami poisťovne v danej poisťovni postačujúca aj v podmienkach Solventnosť II. Analyzujeme vývoj technických rezerv v závislosti od predpísaného poistného za vybrané poisťovne slovenského poistného trhu a zároveň v rámci konkrétnej poisťovne. Výsledky analýz porovnávame a hodnotíme daný stav. Na príklade si zobrazíme vykazovanie vlastných a cudzích zdrojov v účtovnej závierke. Výsledkom riešenia danej problematiky je priblíženie štruktúry, oceňovania a vykazovania vlastných a cudzích zdrojov poisťovne a aplikácia získaných teoretických poznatkov do praxe.

Kľúčové slová: poisťovňa, vlastné zdroje, cudzie zdroje, štruktúra, oceňovanie, vykazovanie, solventnosť, technické rezervy, životné poistenie, neživotné poistenie

ABSTRACT

HORECKÁ, Helena: *The Structure, Evaluation and Reporting of Internal and External Sources of the Insurance Company* – University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics, Department of Accountancy and Auditing - Thesis Supervisor: doc. Ing. Jitka Meluchová, PhD. - Bratislava: FHI EU, 2017, 67 pages

The aim of the work is to identify internal and external sources of the insurance company, their structure, evaluation and recognition in the financial statements as compiled according to IFRS. The work is divided into three chapters. The first, theoretical chapter, deals with the legislative regulation. There are defined internal and external sources of the insurance company, their structure, evaluation and reporting. In regard to the internal sources, we characterize equity of the insurance company and its components. We clarify the importance of solvency in respect to the necessary capital of the insurance company by fulfilling insurance liabilities. We define the most important part of the external sources which serve to cover liabilities arising from insurance and reinsurance - technical reserves. The second chapter brings in the aim of the work, applied methodology and research methods. In the final chapter we focus on account and recognition of internal and external sources of insurance company. Regarding with internal sources of insurance company, we practically demonstrate compliance with the conditions of solvency in the insurance company and whether the reported solvency of the particular insurance company is also sufficient in the conditions of Solvency II.

We analyze the development of technical reserves as related to the written premiums for the selected insurance companies in the Slovak insurance market and simultaneously within the particular insurance company. Analysis results are then compared and the given situation is assessed.

The result of the analysed issue is to bring closer the structure, evaluation and reporting of internal and external sources of the insurance company and the application of the acquired theoretical knowledge into practice.

Key words: insurance company, internal sources, external sources, structure, evaluation, reporting, solvency, technical reserves, life insurance, non-life insurance

OBSAH

ÚVOD	9
1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ	10
1.1 Národný rámec úpravy poisťovníctva	10
1.2 Nadnárodný rámec úpravy poisťovníctva.....	11
1.3 Vlastné a cudzie zdroje poisťovne.....	14
2 CIEĽ PRÁCE	36
3 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA.....	37
4 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA	38
4.1 Účtovné zobrazenie vlastných zdrojov poisťovne	38
4.2 Potreba kapitálu poisťovne v súvislosti so Solventnosť II	42
4.3 Analýza vlastných a cudzích zdrojov poisťovne Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s. z hľadiska požiadaviek na solventnosť	44
4.4 Vertikálna a horizontálna analýza štruktúry vlastných a cudzích zdrojov poisťovní Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s. a UNIQA poisťovne, a.s.....	48
4.5 Účtovné zobrazenie cudzích zdrojov poisťovne.....	52
4.6 Analýza technických rezerv v poisťovni Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s.....	60
ZÁVER	65
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	66

ZOZNAM TABULIEK A SCHÉM

- Tabuľka č. 1 Vzor štruktúry vlastných a cudzích zdrojov poisťovne v súvahe
- Tabuľka č. 2 Štruktúra výkazu zmien vo vlastnom imaní
- Tabuľka č. 3 Účtovné zobrazenie základného imania a kapitálových fondov poisťovne
- Tabuľka č. 4 Účtovné zobrazenie fondov tvorených zo zisku poisťovne
- Tabuľka č. 5 Účtovné zobrazenie rozdelenia výsledku hospodárenia
- Tabuľka č. 6 Súvaha Allianz – Slovenskej poisťovne, a.s. k 31.decembru 2015
- Tabuľka č. 7 Výkaz zmien vo vlastnom imaní Allianz – Slovenskej poisťovne, a.s.
- Tabuľka č. 8 Výpočet skutočnej miery solventnosti Allianz – Slovenskej poisťovne k 31. decembru 2015
- Tabuľka č. 9 Vertikálna a horizontálna analýza pasív Allianz – Slovenskej poisťovne, a.s.
- Tabuľka č. 10 Vertikálna a horizontálna analýza vlastného imania Allianz – Slovenskej poisťovne, a.s.
- Tabuľka č. 11 Vertikálna a horizontálna analýza pasív UNIQA poisťovne, a.s.
- Tabuľka č. 12 Vertikálna a horizontálna analýza vlastného imania UNIQA poisťovne, a.s.
- Tabuľka č. 13 Porovnanie výsledkov analýz vlastného imania poisťovní UNIQA a Allianz za rok 2015
- Tabuľka č. 14 Účtovné zobrazenie tvorby a použitia technických rezerv
- Tabuľka č. 15 Účtovné zobrazenie tvorby a použitia netechnických rezerv poisťovne
- Tabuľka č. 16 Účtovné zobrazenie poskytnutia a zúčtovania úverov poisťovne
- Tabuľka č. 17 Účtovné zobrazenie dlhodobých záväzkov poisťovne
- Tabuľka č. 18 Prehľad vývoja technických rezerv a predpísaného poistného v hrubej výške v životnom poistení za obdobie rokov 2008 – 2015
- Tabuľka č. 19 Prehľad vývoja technických rezerv a predpísaného poistného v hrubej výške v neživotnom poistení za obdobie rokov 2008 - 2015
- Tabuľka č. 20 Štruktúra rezerv vyplývajúcich z poistných a investičných zmlúv s DPF a podiel zaistovateľov na technických rezervách poisťovne Allianz-Slovenská poisťovňa, a.s. za obdobie 2011-2015
- Tabuľka č. 21 Vertikálna a horizontálna analýza rezerv Allianz – Slovenskej poisťovne, a.s.
- Schéma č. 1 Členenie záväzkov podľa pravdepodobnosti existencie a zníženia ekonomických úžitkov
- Schéma č. 2 Tvorba a použitie technickej rezervy v životnom poistení

SKRATKY

IAS – International Accounting Standards

IFRS – International Financial Reporting Standard

SIC – Standard Interpretations Committee

IFRIC – International Financial Reporting Interpretations Committee

SNR – Slovenská národná rada

NR SR – Národná rada Slovenskej republiky

MF SR – Ministerstvo financií Slovenskej republiky

EÚ – Európska únia

MV SR – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

PZP – poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla

ÚH TR – účtovná hodnota technických rezerv

OR – obchodný register

IÚZ – individuálna účtovná závierka

SR – Slovenská republika

SKP – Slovenská komora poisťovateľov

ÚVOD

Poistenie je najdôležitejším nástrojom na finančnú elimináciu pred negatívnymi udalosťami. Poistovníctvo vytvára ochranný mechanizmus na zníženie dôsledkov náhodných udalostí a rizík zabezpečením finančného odškodnenia za ujmy spôsobené na zdraví, živote alebo majetku jednotlivca, organizácie, spoločnosti. Komerčné poisťovne, ako nevýrobné odvetvie ekonomiky poskytujú v podmienkach trhovej ekonomiky poistnú ochranu pred nepredvídateľnými rizikami prostredníctvom finančnej služby, ktorej podstatou je transfer rizika.

Účtovníctvo a zostavovanie účtovnej závierky poisťovní prešlo významnými zmenami. Komerčné poisťovne patria medzi vybrané spoločnosti, ktoré majú povinnosť zostavovať účtovnú závierku podľa IFRS pre všetky konsolidované účtovné závierky a individuálne účtovné závierky. Dôvodom je, že pri zostavovaní účtovnej závierky postupujú podľa platných štandardov IAS a IFRS a interpretácií SIC a IFRIC. Tento prechod predstavoval pre poisťovne náročný proces, v rámci ktorého bolo potrebné implementovať nové východiská účtovníctva v rámci celej účtovnej jednotky. Pre poisťovne nastali zásadné zmeny v prezentovaní informácií. Od 1. januára 2016, s výnimkou niektorých ustanovení nadobudol účinnosť nový zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorého cieľom je na rizikovo – orientovanom prístupe poskytovať väčšiu ochranu poisteným, a to kvalitnejším ohodnocovaním rizík a efektívnou alokáciou kapitálu. Aplikovanie Solventnosť II na poistný sektor má prispieť k obozretnému podnikaniu poisťovní a zaistovní a vytvoreniu jednotného trhu poisťovacích služieb v rámci celej EÚ.

Cieľom práce je na základe získaných teoretických znalostí predstaviť vlastné a cudzie zdroje poisťovne, ich štruktúru, oceňovanie, účtovanie a vykazovanie v účtovnej závierke zostavenej podľa IFRS. V súvislosti s vlastnými zdrojmi charakterizovať vlastné imanie poisťovne a jeho zložky. Identifikovať najvýznamnejšiu časť cudzích zdrojov poisťovne slúžiacu na úhradu záväzkov z poistenia a zaistenia - technické rezervy. Priblížiť si význam solventnosti v súvislosti s potrebným kapitálom poisťovne pri plnení záväzkov z poistenia. Získané poznatky spracovať a aplikovať na modelové situácie účtovania a vykazovania, typické pre ekonomickú činnosť poisťovní.

1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ

1.1 Národný rámec úpravy poisťovníctva

Začiatky poisťovníctva na našom území sa datujú do 13. storočia. Odvtedy prešlo poisťovníctvo výraznými zmenami. S rozvojom poisťovníctva rástol aj význam zaistovania, ktoré tiež umožňovalo vznik nových poisťných odvetví. Významným medzníkom bol rok 1991, v ktorom vstúpil do platnosti *zákon SNR č. 24/1991 Zb. o poisťovníctve* v znení neskorších predpisov. Znamenal zánik monopolu jedinej poisťovne a vstup novovzniknutých, konkurencieschopných domácich a zahraničných poisťovní na slovenský poisťný trh.

V súvislosti so záväzkami, ktoré na seba prevzala SR, bolo potrebné do národnej právnej úpravy zapracovať smernice Európskej únie (ďalej len EÚ) a zákon o poisťovníctve už nebol postačujúci. Proces integrácie Slovenska si vyžiadal nevyhnutné zmeny, v dôsledku čoho vláda SR schválila *Koncepciu rozvoja poisťovníctva* a následne schválila *zákon NR SR č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve*, ktorý nadobudol účinnosť od 1. 3. 2002. Do zákona boli implementované pre efektívnejšie vykonávanie dohľadu nad poisťovníctvom a v záujme ochrany poistených smernice EÚ I. , II. a III. generácie.

Z dôvodu nedostatočne účinnej regulácie bolo nutnosťou vytvoriť samostatný a nezávislý orgán, ktorý by vykonával dohľad nad finančným trhom a teda aj poisťovníctvom, a tak ďalším krokom bolo prijatie *zákona č. 329/2000 Z. z. o Úrade pre finančný trh* a prijatie *novely zákona č. 96/2002 Z. z. o dohľade nad finančným trhom* a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Výkon dohľadu nad celým finančným trhom v SR upravuje *Zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom* v znení neskorších predpisov. Dohliada na dodržiavanie národnej a nadnárodnej právnej úpravy, vytvára predpoklady fungovania finančného trhu, zabezpečuje rešpektovanie pravidiel na finančnom trhu, chráni záujmy poistených.

Zákon o poisťovníctve bol od roku 2002 do 2005 jedenásťkrát novelizovaný a tak MF SR vypracovalo nový zákon o poisťovníctve, do ktorého zapracoval aj novú smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2005/68/ES o zaistení zo 16. novembra 2005 a zároveň 21

novelizovaných smerníc vzťahujúcich sa na komerčné poisťovníctvo. *Zákon NR SR č. 8/2008 o poisťovníctve* nadobudol účinnosť dňa 15. februára 2008. Zmeny a doplnky v novom zákone sa týkajú najmä úprav podmienok na udeľovanie povolenia na výkon poisťovacej a zaistovacej činnosti, povinnosti tvorby a použitia technických rezerv, zabezpečenia solventnosti, posilneniu právomocí orgánu dohľadu nad poisťovníctvom, zlepšeniu úrovne ochrany záujmov poistených.

Dňa 3. februára 2015 bol v NR SR schválený nový Zákon NR SR č. 39/2015 o poisťovníctve, ktorý nadobudol účinnosť dňom 1. januára 2016. Zákon implementuje smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2009/138/ES o začatí a vykonávaní poistenia a zaistenia (ďalej len Solventnosť II). Nový zákon zrušil *Čl. I zákona č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve*. Zákon komplexne upravuje práva a povinnosti poisťovní a dohľad nad nimi *v súlade so smernicou Solventnosť II*. Cieľom smernice je najmä zabezpečiť lepšiu ochranu pre poistených a oprávnené osoby, zvýšiť konkurencieschopnosť poisťovateľov z Európskej únie, dosiahnuť hlbšiu integráciu poistného trhu Európskej únie a zabezpečiť lepšie rozdelenie kapitálových zdrojov. Posilňuje tiež dohľad nad poisťovňami a zaistovňami, pričom orgány dohľadu budú môcť lepšie posudzovať solventnosť dohliadaných subjektov. Systém dohľadu pozostáva nielen z kontroly kvantitatívnych ukazovateľov – kapitálových požiadaviek vzhľadom na riziko, ale zahŕňa aj kontrolu kvalitatívnych aspektov – systému riadenia spoločnosti. Nový zákon zaviedol najdôležitejšie zmeny v troch oblastiach, a to v oblasti (1) systému správy a riadenia, (2) vykazovania pre účely dohľadu a zverejňovania informácií a (3) finančných požiadaviek.

Z dôvodu vytvorenia rovnakých podmienok a zabezpečenia jednotnosti a porovnateľnosti vykazovania údajov v rámci členských štátov EÚ je nutné sústavne zapracovávať legislatívu EÚ do národnej právnej úpravy.

1.2 Nadnárodný rámec úpravy poisťovníctva

V posledných rokoch prešla Slovenská republika z dôvodu harmonizácie slovenského poistného práva s európskym poistným právom významnými zmenami. Harmonizáciu zabezpečuje EÚ vydávaním záväzných smerníc tvoriacich základ európskeho poistného práva a sú určené pre národnú právnu úpravu členských krajín, ktorá nemôže byť v rozpore so smernicami. Spoločný poistný trh na území EÚ môže fungovať pri stanovení rovnakých pravidiel pre poskytovanie poistenia, zaistenia a sprostredkovanie poistenia. Už v roku 1964 bola EÚ prijatá *smernica 64/225/EHS o slobode usídlenia*

a o voľnom pohybe služieb v oblasti zaistenia so zámerom zaviesť tzv. jednotný európsky pas, ktorý oprávňuje poisťovňu alebo zaist'ovňu vykonávať činnosť na území ktoréhokoľvek štátu EÚ.¹

„ Najvýznamnejšími smernicami vydanými Európskym parlamentom a Radou v rámci neživotného poistenia sú:

- *smernica 73/239/EHS z roku 1973 (smernica prvej generácie),*
- *smernica 88/357/EHS z roku 1988 (smernica druhej generácie),*
- *smernica 92/49/EHS z roku 1992 (smernica tretej generácie).“²*

„ Najvýznamnejšími smernicami vydanými Európskym parlamentom a Radou v rámci životného poistenia sú:

- *smernica 79/267/EHS z roku 1979 (smernica prvej generácie),*
- *smernica 90/619/EHS z roku 1990 (smernica druhej generácie),*
- *smernica 92/96/EHS z roku 1992 (smernica tretej generácie),*
- *smernica 2002/83/ES z roku 2002 (smernica štvrtej generácie).“³*

Dôležitým krokom bolo prijatie *smernice 91/674/EHS o ročnej účtovnej závierke a konsolidovanej účtovnej závierke poisťovacích spoločností*, ktorá je základom aj pre slovenskú právnu úpravu účtovníctva komerčných poisťovní. Jej hlavným cieľom je vymedziť potrebné finančné informácie, ktoré je nutné sprístupniť ich používateľom v rámci medzinárodného finančného vykazovania. Úlohou smernice je stanoviť rovnakú štruktúru a rovnaké názvy položiek súvahy všetkých poisťovní spoločenstva, stanoviť štruktúru výkazu ziskov a strát a definovať niektoré ich položky. Bolo potrebné zohľadniť osobitú povahu poisťovní, a museli byť uskutočnené niektoré zmeny v poznámkach k ročným účtom a ku konsolidovaným účtom.⁴

¹ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 19

² MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 19

³ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 19

⁴<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1991L0674:20060905:SK:PDF>

Medzinárodné štandardy finančného vykazovania

Činnosť komerčných poisťovní si vyžaduje odlišnú úpravu účtovania a vykazovania od ostatných podnikateľských subjektov. V súlade s potrebou vykazania údajov v účtovnej závierke si účtový rozvrh poisťovne zostavujú samé. Vznikom EÚ bolo potrebné zjednotiť účtovné pravidlá a postupy vykazovania z dôvodu porovnateľnosti prezentovaných ekonomických výsledkov poisťovní, čo viedlo k potrebe vytvoriť spoločné medzinárodné účtovné normy.⁵

„Vydaním nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 1606/2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem sa v rámci EÚ zaviedlo používanie IFRS. Cieľom bolo dosiahnuť porovnateľnosť účtovných závierok spoločností, ktorých cenné papiere sú obchodované na regulovaných trhoch EÚ, teda aj poisťovní v SR. Výsledkom uplatňovania pravidiel vykazovania je dosiahnuť efektívne fungovanie kapitálového trhu, zabezpečiť cezhraničný pohyb kapitálu a konkurencieschopnosť používaním jednotného súboru účtovných noriem pri zostavovaní konsolidovaných účtovných výkazov“⁶

Cieľmi EÚ vyplývajúcimi z nariadenia sú:

- efektívne fungovanie kapitálového trhu,
- ochrana vkladov investorov,
- zachovanie dôvery vo finančné trhy,
- posilnenie voľného cezhraničného pohybu kapitálu,
- umožnenie konkurencie schopnosti na rovnakom základe.

Implementácia nariadenia do slovenskej právnej úpravy⁷ ustanovila povinnosť zostavovania účtovnej závierky podľa IFRS pre všetky konsolidované účtovné závierky prvýkrát za obdobie začínajúce 1.1.2005 alebo neskôr, pre individuálne účtovné závierky (ďalej len IÚZ) účtovných jednotiek, ktorých cenné papiere sú obchodovateľné na regulovaných trhoch v rámci EÚ, pre IÚZ vybraných spoločností vo verejnom záujme prvýkrát za účtovné obdobie začínajúce 1.1.2006 alebo neskôr a IÚZ obchodných spoločností, ktoré spĺňajú určené veľkostné kritéria. Od 1.1.2006 prestali platiť pre

⁵ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 37-38

⁶ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 38

⁷ § 17a zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve

poisťovne národné postupy účtovania a pri zostavovaní účtovnej závierky postupujú podľa platného IAS, IFRS, SIC a IFRIC.⁸

Štandard IAS 1 Prezentácia účtovnej závierky vymedzuje požiadavky na spôsob prezentácie údajov v účtovnej závierke. Informácie musia byť prezentované konzistentne, zoskupované zrozumiteľne a podľa významnosti, musia byť porovnateľné v dvoch po sebe idúcich obdobiach, je zakázané kompenzovať položky majetku a záväzkov, nákladov a výnosov. Údaje musia byť zverejňované aspoň jedenkrát ročne tak, aby preukazovali verný a pravdivý obraz o účtovnej jednotke. Konceptný rámec stanovuje prvky pre vykázanie v účtovnej závierke, ak splňajú predpísané požiadavky. V účtovnej závierke sa daná položka vykáže, ak napĺňa definíciu zložky a zároveň splňa predpísané kritériá:

- je nanajvyš pravdepodobné, že budúci ekonomický úžitok z nej bude plynúť do alebo z účtovnej jednotky a
- možno spoľahlivo stanoviť jej hodnotu.

Zložky nespĺňajúce predpísané kritériá sa považujú za mimo súvahový majetok alebo záväzky. Súčasti účtovnej závierky sú súvaha, resp. výkaz o finančnej situácii, výkaz o úplnom výsledku hospodárenia, výkaz zmien vo vlastnom imaní, výkaz peňažných tokov a poznámky.⁹

V našej práci sa budeme ďalej bližšie venovať identifikácii, oceňovaniu, účtovaniu a vykazovaniu vlastných a cudzích zdrojov poisťovne.

1.3 Vlastné a cudzie zdroje poisťovne

Povinnosť účtovať o vlastnom imaní a dlhodobých záväzkoch, ktoré vyjadrujú právne nároky vlastníkov, poisťencov a veriteľov, vychádza z právnej úpravy, a to najmä zo zákona o účtovníctve a z Obchodného zákonníka. Vykazujú sa v *účtovej triede Kapitálové účty a dlhodobé záväzky* a doba ich splatnosti je dlhšia ako jeden rok.

Vlastné zdroje poisťovne tvoria:

- základné imanie a kapitálové fondy,
- fondy tvorené zo zisku,
- výsledok hospodárenia.

⁸ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 38-39

⁹ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 52-56

Cudzie zdroje poisťovne tvoria:

- technické rezervy,
- ostatné rezervy,
- vklady pri pasívnom zaistení,
- dlhodobé úvery,
- dlhodobé záväzky.

Vlastné imanie ako súčasť koncepčného rámca IFRS predstavuje zostatkový podiel na majetku poisťovne po odpočítaní všetkých jej záväzkov a právny nárok majiteľov na majetok poisťovne. Jeho výška sa odvíja od ocenenia a prípadného následného precenenia majetku a záväzkov vo výkaze o finančnej situácii.¹⁰

Podľa § 45 zákona č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov *vlastné zdroje poisťovne a zaistovne* tvorí súčet *základných vlastných zdrojov poisťovne a zaistovne*, prebytok aktív nad záväzkami ocenený podľa § 36 až 44, znížený o hodnotu vlastných akcií, ktoré sú v majetku poisťovne alebo zaistovne a podriadené záväzky, a *dodatkových vlastných zdrojov poisťovne a zaistovne*, ak nie sú položkami základných vlastných zdrojov, ktorými sú nesplatené základné imanie, akreditívy a záruky, akékoľvek iné právne záväzné prísľuby prijaté poisťovňou alebo zaistovňou. Dodatočné vlastné zdroje sa môžu použiť na krytie strát.

Pri charakterizovaní *Vlastného imania* vychádzame predovšetkým z Obchodného zákonníka, ktorý definuje v § 6 ods. 4 vlastné imanie ako zdroje financovania obchodného majetku podnikateľa podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon o účtovníctve. Zákon o účtovníctve v tejto súvislosti uvádza len *rozdiel majetku a záväzkov*. Podľa postupov účtovania je vlastné imanie spoločný názov pre vlastné zdroje majetku. Vlastné imanie oceňuje účtovná jednotka ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Jeho hodnota závisí od ocenenia jednotlivých zložiek majetku a od ocenenia cudzích zdrojov.¹¹

Cudzie zdroje poisťovne sú tvorené záväzkami poisťovne a predstavujú právne nároky veriteľov na majetok poisťovne.

¹⁰ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 193

¹¹ MÁZIKOVÁ K. a kolektív. : ÚČTOVNÍCTVO PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTOV I. Bratislava: Iura Edition, 2013, s. 268-271

Štruktúra vlastných a cudzích zdrojov poisťovne

Štruktúra vzorovej bilancie je upravená opatrením č. 4/2008 NBS. Súvaha sa vypracúva štvrťročne, z priebežných údajov k poslednému dňu príslušného kalendárneho štvrťroka, z predbežných údajov a z auditovaných údajov k poslednému dňu účtovného roka, za ktorý sa vypracúva. NBS stanovuje základné položky, ktoré je poisťovňa povinná vykazovať v rámci dohľadu nad finančným trhom.

IAS 1 Prezentácia účtovnej závierky stanovuje minimálny rozsah položiek, ktoré je poisťovňa povinná uviesť v súvahe, pri ostatných položkách sa uplatňuje zásada významnosti. Za významnú položku sa považuje taká položka, ktorej vynechanie alebo nesprávne uvedenie by malo za následok negatívne ovplyvnenie ekonomického rozhodovania používateľov. Súvaha odráža osobitosti poisťovacej a zaistovacej činnosti. IFRS nestanovujú konkrétne požiadavky na členenie a vykazovanie jednotlivých položiek súvahy. Položky súvahy môžu byť podľa IFRS vo forme *horizontálnej* alebo *vertikálnej* a členené podľa *prevádzkového cyklu* alebo *likvidity* položiek, pripúšťa sa aj *zmiešané* členenie položiek alebo *kombinácia* prístupov.¹²

Súvaha musí byť zostavená za bežné účtovné obdobie a porovnateľné účtovné obdobie z dôvodu porovnateľnosti vykazovaných údajov. Významnými údajmi vykazovanými v súvahe v súvislosti s vlastnými zdrojmi sú *základné imanie*, ktoré predstavuje splatenie podielov vlastníkov a zákonná tvorba *rezervného fondu*. Ďalším významným údajom je *výsledok hospodárenia*, ktorý prezentuje hospodárenie poisťovne. Významnou položkou cudzích zdrojov sú *technické rezervy*, ktoré prezentujú informácie o dostatočnosti tvorby zdrojov poisťovne na krytie poistných udalostí v rámci životného a neživotného poistenia, *záväzky z poistenia a zaistenia* voči poisteným, sprostredkovateľom a zaistovateľom, *finančné záväzky* z úverov a pôžičiek, *rezervy*, *časové rozlíšenie*, *daňové záväzky*, *záväzky súvisiace s majetkom určeným na predaj*.

Vzor štruktúry vlastných a cudzích zdrojov poisťovne v súvahe uvádzame v nasledujúcej tabuľke. Bližšie si ich popíšeme v ďalších častiach.

¹² MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 58-59

Tabuľka č. 1: Vzor štruktúry vlastných a cudzích zdrojov poisťovne v súvahe

VLASTNÉ IMANIE
Základné imanie
Kapitálové fondy, emisné ážio
Rezervný fond a ostatné fondy tvorené zo zisku
VH minulých rokov (+ zisk/-strata)
VH v schvaľovaní (+zisk/-strata)
Podiely na prebytkoch, zmeny ocenenia účtované do vlastného imania (nerealizované zisky/straty)
ZÁVAZKY
Technické rezervy a záväzky vyplývajúce z investičných zmlúv (v rámci životného/neživotného poistenia)
Záväzky z poistenia a zaistenia (voči poisteným, sprostredkovateľom, zaistovateľom)
Ostatné záväzky (z obchodného styku)
Finančné záväzky (úvery a pôžičky, záväzky oceňované v reálnej hodnote výsledkovo, záväzky voči bankám, emitované cenné papiere)
Depozitné záväzky (vklady) pri pasívnom zaistení
Rezervy (na podnikateľské riziká, zamestnanecké požitky)
Časové rozlíšenie (výdavky budúcich období, výnosy budúcich období)
Odložený daňový záväzok
Daňový záväzok (splatná daň z príjmov)
Záväzky súvisiace s majetkom určeným na predaj
Vlastné imanie a záväzky (spolu)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 59. ISBN: 978-80-8078-278-8

Štruktúra a vykazovanie vlastného imania poisťovne

Vlastné imanie podľa § 6 *Obchodného zákonníka č. 513/1991* tvoria vlastné zdroje financovania obchodného majetku podnikateľa podľa osobitného predpisu. Čistým obchodným imaním je obchodný majetok po odpočítaní záväzkov vzniknutých podnikateľovi v súvislosti s podnikaním.

Medzinárodné účtovné štandardy uprednostňujú finančný pohľad a podľa *koncepcného rámca* vlastné imanie predstavuje nárok vlastníkov na zostatkový podiel na majetku po odpočítaní všetkých záväzkov.

Štruktúru vlastného imania v poisťovni tvorí najmä:

- základné imanie,
- zákonný rezervný fond,
- fondy vytvárané z kapitálových vkladov,
- ostatné fondy vytvárané zo zisku,
- oceňovacie rozdiely z ocenenia finančného majetku a záväzkov (nerealizované zisky/straty),
- kurzové rozdiely z precenenia zahraničnej prevádzky,
- výsledok hospodárenia (nerozdelený zisk/neuhradená strata) minulých období,
- výsledok hospodárenia v schvaľovaní (nerozdelený zisk/neuhradená strata bežného obdobia).

Požiadavky na *prezentáciu vlastného imania* v účtovnej závierke zostavenej podľa Medzinárodných účtovných štandardov stanovuje *IAS 1 Prezentácia účtovnej závierky*. Štandard stanovuje základné požiadavky na informácie podľa ich významu pre používateľov, ktoré sú účtovné jednotky povinné vykázať v súvahe, výkaze zmien vo vlastnom imaní, výkaze peňažných tokov a v poznámkach. Poisťovňa povinne zostavuje výkaz o komplexnom výsledku hospodárenia, ale môže zostavovať aj výkaz ziskov a strát, v ktorých bude prezentovať náklady, výnosy ale aj zisky a straty účtované v rámci vlastného imania a vykázané v súvahe. Účtovná jednotka zverejňuje informácie za každú kategóriu základného imania (napr. druhy akcií, ich počet, menovitá hodnota, práva akcionárov) a o účele tvorby rezervných a ostatných fondov.¹³

Štandard IAS 32 Finančné nástroje: zverejňovanie a vykazovanie požaduje zverejniť informácie týkajúce sa:

- *rozlíšenia podielového nástroja (nástroj vlastného imania) od finančného záväzku*. Podielový nástroj zaručuje zmluvnej strane podiel na vlastnom imaní. Môže ísť o podielové nástroje samotnej účtovnej jednotky alebo podielové nástroje v inej spoločnosti. Finančné záväzky predstavujú zmluvnú povinnosť, ktorá musí byť vyrovnaná peňažnou platbou alebo iným finančným majetkom. Ak finančný nástroj túto zmluvnú povinnosť úhrady nezakladá, spĺňa podmienku podielového nástroja,

¹³ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 203-204

- výšku transakčných nákladov súvisiacich s emisiou akcií poisťovne, ktoré znižujú hodnotu emisie akcií a je potrebné ich vykazovať ako priame zníženie vlastného imania,
- výšku vlastných akcií predstavujúcich zníženie základného imania, ak nebudú opätovne predané. Náklady súvisiace s nákupom, predajom a likvidáciou vlastných akcií sa účtujú súvahovo a vykazujú sa ako položka znižujúca vlastné imanie.¹⁴

O vlastnom imaní sa účtuje podľa účtového rozvrhu poisťovne, napr. v účtovej triede *Vlastné imanie a dlhodobé záväzky*. Informácie o pohyboch vlastného imania poisťovňa vykazuje vo *Výkaze zmien vo vlastnom imaní*, ktorý poskytuje informácie pre akcionárov o pohyboch uskutočnených v rámci jednotlivých položiek na začiatku účtovného obdobia, zvýšenie alebo zníženie v priebehu účtovného obdobia a stav na konci účtovného obdobia. Údaje sa vykazujú za bežné a porovnateľné účtovné obdobie. V rámci výkazu sa uvádzajú aj niektoré zmeny spĺňajúce definíciu nákladov a výnosov, ak nie sú uvádzané vo výkaze ziskov a strát, napr. dividendy. Štruktúru výkazu zmien vo vlastnom imaní môžeme vidieť v nasledujúcej tabuľke.¹⁵

Tabuľka č. 2: Štruktúra výkazu zmien vo vlastnom imaní

Položky výkazu	Základné imanie	Kapitálové fondy, OCR	Fondy zo zisku, ZRF	VH min. r. , VH v schvaľovaní	Vlastné imanie spolu
Stav vlastného imania k 1.1.	•	•	•	•	•
Chyby minulých období				•	
Zmeny v účtovných zásadách				•	
Stav na začiatku obdobia - upravený	•	•	•	•	•
Rozdelenie VH za predchádzajúce obdobie					
Prídel do ZRF			•	•	•
Zvýšenie ZI	•				•
Úhrada straty minulých rokov				•	•
Nerozdelený zisk/strata				•	•
Dividendy (priznané za predchádzajúce obdobie)				•	•
Čistý zisk/strata bežného obdobia (k 31.12.)				•	•
Stav vlastného imania k 31.12.	•	•	•	•	•

Zdroj: *vlastné spracovanie podľa MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 65. ISBN: 978-80-8078-278-8*

¹⁴ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 142-143, 203-204

¹⁵ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 65, 194

Základné imanie poisťovne

Základnou zložkou vlastného imania poisťovne je *základné imanie*. Tvorí ho vložený vstupný kapitál zakladateľmi pri založení poisťovne, ktorý je možné zvyšovať následnými vkladmi vlastníkov alebo doplniť z čistého zisku po zdanení. Podľa § 6 ods. 2 zákona č. 39/2015 o poisťovníctve je stanovená právna forma poisťovne *akciová spoločnosť* alebo *európska spoločnosť*. Spoločnosť povinne tvorí základné imanie v závislosti od odvetví životného a neživotného poistenia podľa § 9 zákona č. 39/2015 o poisťovníctve, a to podľa § 154 Obchodného zákonníka upísaním určitého počtu akcií s určitou menovitou hodnotou. Akcie môžu byť vydané len ako zaknihované cenné papiere na meno. Základné imanie vyjadruje súčet všetkých aktuálne vydaných akcií spoločnosti v ich menovitej hodnote. Minimálna výška základného imania sa odvíja od klasifikácie poisťných odvetví podľa poisťných druhov. Základné imanie aj všetky zmeny vo výške základného imania musia byť zapísané v obchodnom registri. Pre udelenie povolenia na vykonávanie poisťovacej činnosti je poisťovňa povinná preukázať napr. splatenie základného imania v peňažnej forme, pôvod základného imania a finančných zdrojov, podiely na základnom imaní a hlasovacích právach, odbornú spôsobilosť a dôveryhodnosť osôb vo výkonných a riadiacich orgánoch. Udelením povolenia NBS sa povoľuje vznik poisťovne a vykonávanie poisťovacej činnosti na dobu neurčitú. Poisťovňa môže súčasne vykonávať aj zaistovaciu činnosť v rámci udeleného povolenia. Všetky podmienky stanovené zákonom o poisťovníctve musí poisťovňa spĺňať počas celej doby platnosti udeleného povolenia na vykonávanie činnosti.¹⁶

Podielom na základnom imaní v obchodných spoločnostiach sa rozumejú:

- podielové cenné papiere a vklady v obchodných spoločnostiach s *rozhodujúcim vplyvom*, ak má poisťovňa podiel na základnom imaní alebo na hlasovacích právach viac ako 50 %,
- podielové cenné papiere a vklady v obchodných spoločnostiach s *podstatným vplyvom*, ak má poisťovňa podiel na základnom imaní alebo na hlasovacích právach najmenej 20 % a najviac 50 %.¹⁷

Základné imanie poisťovne tvoria *kmeňové akcie*, ktoré oprávňujú akcionárov zúčastňovať sa hlasovania na valnom zhromaždení, spolupodieľať sa na riadení spoločnosti

¹⁶ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 194-195

¹⁷ MELUCHOVÁ, J. : Poisťovníctvo a účtovníctvo poisťovní. Bratislava: Iura Edition, 2004, s. 198-199

prostredníctvom valného zhromaždenia a prednostné právo pri upisovaní nových akcií pri zvyšovaní základného imania. Rozsah práv v prípade *prioritných akcií* býva obmedzený. Majú obvykle garantovanú minimálnu dividendu, jej vlastník však nemá hlasovacie práva a nemôže sa podieľať na riadení spoločnosti. Ak nie je známy dátum výplaty prioritnej akcie a jej vyplatenie závisí od rozhodnutia emitenta, bude takáto akcia vykázaná vo vlastnom imaní. Tieto *podielové nástroje* predstavujú pre vlastníkov zmluvný nárok na vyplatenie dividend a zostatkový podiel na vlastnom imaní. Poisťovňa môže vydať aj *opciu na akciu* napr. pre členov predstavenstva alebo zamestnancov pri splnení určitých podmienok. Opciou na akciu sa rozumie zmluva predstavujúca právo držiteľa, nie povinnosť, upísať akcie spoločnosti za určenú alebo určiteľnú cenu v priebehu stanoveného obdobia.¹⁸ Príklady účtovania základného imania si priblížime v praktickej časti práce.

Kapitálové fondy a fondy tvorené zo zisku

Kapitálové fondy sú súčasťou vlastného imania poisťovne, sú tvorené a dopĺňované z kapitálových peňažných a nepeňažných vkladov, nezvyšujúcich základné imanie a z iných zdrojov, než z čistého zisku po zdanení. *Emisné ážio* predstavuje rozdiel medzi menovitou hodnotou akcie a reálnou hodnotou akcie zistenou podľa emisného kurzu pri zvyšovaní základného imania poisťovne upísaním nových akcií, ak je reálna hodnota akcie vyššia ako menovitá hodnota akcie. K vyššiemu emisnému kurzu môže dochádzať vtedy, ak chce poisťovňa zinkasovať od akcionárov časť vlastného imania prevyšujúcu základné imanie. Podľa štandardu *IAS 32 Finančné nástroje: zverejňovanie a vykazovanie* možno vlastné akcie vykázať priamo v súvahe alebo je možné informovať o nich v poznámkach v časti, kde je opísané vlastné imanie. Vlastné akcie predstavujú nástroj vlastného imania a nesmú byť zamieňané s akciami obstaranými za účelom finančného umiestnenia. Pri predaji vlastných akcií dochádza k zvýšeniu alebo zníženiu emisného ážia, alebo zníženiu rezervného fondu. Pri bezodplatnom prevode dochádza k zníženiu emisného ážia alebo rezervného fondu. V rámci vlastného imania v poznámkach sa tak isto vykazujú transakčné náklady súvisiace s predajom alebo likvidáciou vlastných akcií. *Oceňovacie rozdiely z precenenia finančného majetku a záväzkov* predstavujú zmeny reálnej hodnoty majetku a záväzkov poisťovne. Prípadné kurzové rozdiely upravuje *IAS 21 Vplyv zmien kurzových*

¹⁸ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 196-197

rozdielov. Kurzové rozdiely sa posudzujú vo väzbe na peňažné položky, ktorými sú peňažné jednotky v držbe, majetok a záväzky, ktoré má poisťovňa prijať alebo zaplatiť a nepeňažné položky, ktorými sú aj podielové nástroje vyjadrujúce podiel na vlastnom imaní. Kurzové rozdiely z čistých investícií do zahraničnej spoločnosti sa v konsolidovanej účtovnej závierke investora vykazujú ako samostatná položka vlastného imania až do dňa predaja. Kurzové rozdiely z nepeňažných operácií súvisiacich s následným oceňovaním finančných nástrojov sa vykazujú v rámci vlastného imania, ak je aj rozdiel z precenenia účtovaný súvahovo.¹⁹

Na účte *Fondy tvorené zo zisku* sa účtuje zákonný rezervný fond a ostatné fondy tvorené z čistého zisku po zdanení. Povinná tvorba a použitie *zákonného rezervného fondu* sa tvorí v súlade s Obchodným zákonníkom a vnútornými predpismi. Pri vzniku ho poisťovňa vytvára povinne vo výške 10 % základného imania a každoročne dopĺňa najmenej vo výške 10 % z čistého zisku, až do výšky minimálne 20 % základného imania. Ak sa rezervný fond vytvára splácaním vyššej sumy, než zodpovedá upísanej menovitej hodnote akcií, a platená suma nestačí na zaplatenie menovitej hodnoty akcií i emisného ážia, započítava sa najprv na plnenie povinnosti zaplatiť emisné ážio. Použitie tohto fondu je prísne účelovo viazané. Slúži napr. na krytie možných budúcich strát poisťovne. Nedodržanie jeho zákonnej tvorby je dôvodom na zrušenie spoločnosti. *Ostatné fondy tvorené zo zisku* poisťovňa účelovo vytvára z čistého zisku po zdanení podľa vlastného rozhodnutia v závislosti od ekonomických výsledkov, napr. fond odmien, fond zábrany škôd. Jednotlivé fondy tvorené zo zisku poisťovňa účtuje na samostatných analytických účtoch, ich výšku vykazuje v súvahe a vo výkaze zmien vo vlastnom imaní. Štruktúru a účel tvorby fondov opisuje v poznámkach.²⁰

Výsledok hospodárenia poisťovne

Výsledok hospodárenia je ukazovateľom ekonomických výsledkov poisťovne za účtovné obdobie. Jeho súčasťou sú všetky uskutočnené transakcie, ktoré majú za následok vznik výnosov a nákladov, ktoré sa vykazujú vo výkaze ziskov a strát ale aj zisky a straty, ktoré sa vykazujú vo výkaze zmien vo vlastnom imaní. Poisťovňa je povinná zabezpečiť vykázanie výsledku hospodárenia oddelene v členení podľa jednotlivých činností tak, aby

¹⁹ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 197-200

²⁰ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 197-200

neprišlo k ich kumulácii a bolo možné zistiť výsledok hospodárenia samostatne za každú vykonávanú činnosť. Zvlášť za poisťováciu a zvlášť zaist'ováciu činnosť poisťovne. Súčet výsledkov hospodárenia zistený zvlášť za životné poistenie, neživotné poistenie a ostatné činnosti predstavuje *celkový výsledok hospodárenia* poisťovne. *Výsledok hospodárenia v schvaľovaní* nesmie ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka vykazovať zostatok. O rozdelení výsledku hospodárenia poisťovne rozhodujú orgány poisťovne v súlade s Obchodným zákonníkom. Poisťovňa je povinná prednostne dopĺňať zo zisku rezervný fond minimálne do výšky určenej zákonom. Zostávajúcu časť zisku poisťovňa rozdelí podľa schváleného návrhu valným zhromaždením, napr. zvýšením základného imania, pridelom do fondov tvorených zo zisku, vyplatením priznaných dividend akcionárom, tvorbu fondu zábrany škôd, úhradu straty minulých období. Nerozdelenú časť zisku poisťovňa preúčtuje v prospech účtu *Nerozdelený zisk minulých rokov*. V prípade dosiahnutia straty je túto možné vysporiadať použitím zákonného rezervného fondu, ostatných fondov tvorených zo zisku, emisného ážia, ostatných kapitálových fondov, znížením základného imania alebo z nerozdeleného zisku minulých rokov. Zostatok neuhradenej straty sa prevedie do ďalších rokov a zaúčtuje na ťarchu účtu *Neuhradená strata minulých rokov*.²¹

Štruktúra výkazu o komplexnom výsledku hospodárenia sa zostavuje podľa účelu vynaloženia nákladov a výnosov na činnosť neživotného poistenia, životného poistenia a ostatné činnosti. Skladá z troch základných častí:

- Technický účet k neživotnému poisteniu,
- Technický účet k životnému poisteniu,
- Netechnický účet.

Niektoré účty poisťovne môžu mať aj záporný konečný stav najmä vo vzťahu poisťovne a zaist'ovne.²² Poisťovňa je povinná zostavovať podľa IAS 1 výkaz o úplnom výsledku hospodárenia, v ktorom prezentuje výnosy a náklady tvoriace výsledok hospodárenia daného účtovného obdobia a zároveň zisky a straty účtované v rámci vlastného imania vykázané v súvahe. Poisťovne je povinná dôsledne oddeliť vykazovanie transakcií s vlastníkami, ktoré nemôžu byť vykazované v rámci úplného výsledku hospodárenia, ale vo výkaze zmien vo vlastnom imaní. Dividendy predstavujúce podiel akcionárov na

²¹ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 200-201

²² MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 277

výsledku hospodárenia sa vykážu v rámci transakcií s vlastníkami, s uvedením podielu dividendy na akciu, vo výkaze zmien vo vlastnom imaní. Poisťovňa je povinná vykázat minimálne požiadavky na zverejnenie informácií vo výkaze zmien vo vlastnom imaní:

- zisk/strata za účtovné obdobie,
- zisky/straty účtované súvahovo, v rámci vlastného imania, za účtovné obdobie,
- celkový zisk/strata ako súčet predchádzajúcich položiek,
- celkový efekt zo zmien účtovnej politiky a z opráv chýb pre každú položku vlastného imania, vykázaných podľa IAS 8 Účtovné zásady, zmeny v účtovných odhadoch a chyby.

Priamo vo výkaze zmien vo vlastnom imaní alebo v poznámkach je poisťovňa povinná zverejniť údaje o:

- kapitálových transakciách s vlastníkami,
- pohyboch v rámci položiek nerozdelený zisk a neuhradená strata na začiatku a na konci účtovného obdobia,
- pohyboch v rámci položiek vlastného imania na začiatku a na konci účtovného obdobia, napr. základné imanie, emisné ážio, fondy tvorené zo zisku.²³

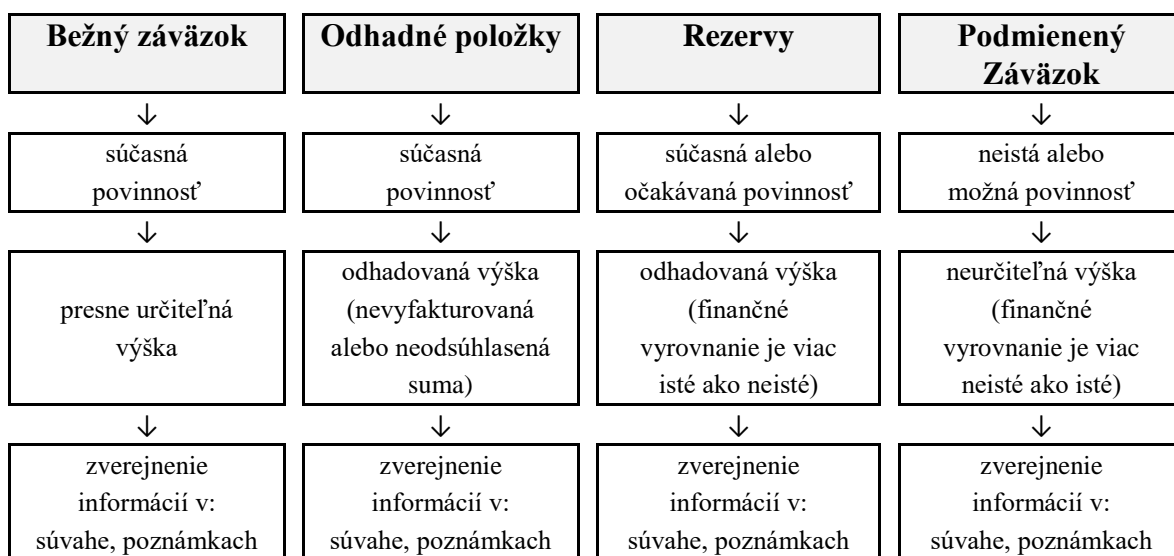
Závazky poisťovne a ich oceňovanie

Poisťovne z uzatvorenia poisťných, investičných a servisných zmlúv preberajú na seba záväzky, že tieto budú schopné v budúcnosti splatiť. Poistenie chápeme ako dlhodobý záväzok, ktorého plnenie je pravdepodobné za niekoľko rokov odo dňa uzatvorenia zmluvy. Musíme predpokladať očakávaný budúci vývoj, identifikovať, ohodnocovať a vylúčiť riziká vplyvajúce na schopnosť splniť budúce záväzky. Jednou z možností eliminácie tohto rizika je tvorba rezerv. *Rezervy* patria medzi dlhodobý cudzí zdroj krytia majetku, tvoria sa na ťarchu nákladov, a preto zreálnujú výsledok hospodárenia. Je známy ich účel tvorby, nie je však známa ich presná suma a čas použitia v budúcnosti. Podľa IAS 1 sú rezervy záväzky s neurčitým vymedzením ich splatnosti alebo neurčitou výškou, ktoré spĺňajú kritériá pre vykázanie v súvahe. *Záväzok* je existujúca povinnosť poisťovne poskytnúť plnenie, ktoré vzniklo v dôsledku minulých udalostí a od jeho vysporiadania sa očakáva úbytok ekonomických úžitkov. Je uznaný a vykázaný v účtovnej závierke, ak je vysoko pravdepodobné, že jeho vyrovnanie povedie k zníženiu majetku a je možné

²³ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 204

spoľahливо stanoviť jeho výšku. *Podmienené záväzky* predstavujú možnú povinnosť, ktorá vznikla v dôsledku minulých udalostí, ale ich existencia nie je potvrdená alebo existujúcu povinnosť, ktorá vznikla v dôsledku minulých udalostí a nie je vykázaná v súvahe, pretože sa nepredpokladá úbytok ekonomických úžitkov, alebo výšku povinnosti nie je možné dostatočne spoľahливо odhadnúť. *Odhadné položky* majú charakter konkrétnych záväzkov a miera neistoty je oveľa nižšia (napr. nevyfakturované dodávky). Záväzky môžu mať charakter *zmluvnej povinnosti* alebo môžu vzniknúť v dôsledku *mimozmluvných* udalostí. Z hľadiska dohodnutej a zostatkovej doby splatnosti rozlišujeme *krátkodobé* záväzky a *dlhodobé* záväzky. Podrobné informácie o záväzkoch zverejňuje poisťovňa v poznámkach v podrobnom členení. *Bežné záväzky* oceňujeme hodnotou ich úhrady, neodúročenou hodnotou peňažných prostriedkov. *Budúce záväzky* oceňujeme súčasnou odúročenou hodnotou budúcich čistých výdavkov. *Účtovnou hodnotou záväzku* rozumieme ocenenie záväzku pri jeho vzniku.²⁴

Schéma č. 1: Členenie záväzkov podľa pravdepodobnosti existencie a zníženia ekonomických úžitkov

Zdroj: *vlastné spracovanie podľa* MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 208. ISBN: 978-80-8078-278-8

²⁴ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 206-210

Krátkodobé záväzky (obežné) vznikajúce z bežnej prevádzkovej činnosti poisťovne spĺňajú tieto charakteristiky:

- vyrovnanie sa predpokladá v bežnom prevádzkovom cykle,
- sú držané za účelom obchodovania,
- ich úhrada sa očakáva do 12 mesiacov od závierkového dňa,
- ich vyrovnanie sa nesmie odložiť na dobu presahujúcu 12 mesiacom od závierkového dňa.

Patria sem napr. záväzky voči sprostredkovateľom, zaistovateľom, zamestnancom, z predpisu poisťného plnenia a dane z príjmov, prijaté preddavky, časové rozlíšenie, dlhodobé záväzky s dobou splatnosti do 12 mesiacom od závierkového dňa. Medzi krátkodobé záväzky patria aj *krátkodobé rezervy*. Poisťovňa tvorí napr. rezervy na provízie vyplácané sprostredkovateľom a zaistovateľom, na nevyplatené odmeny a dovolenky vrátane poisťného, na odvody časti prijatého poisťného z PZP z činnosti vykonávanej na území SR, ktoré platí na účet MV SR. Krátkodobé záväzky hradí poisťovňa z krátkodobého majetku, napr. v hotovosti, z bankového účtu, prevodom iného majetku.²⁵

Záväzky, ktoré nespĺňajú charakteristiky krátkodobých záväzkov poisťovňa vykazuje ako *dlhodobé záväzky (neobežné)*. Patria sem záväzky vyplývajúce z bežnej činnosti (napr. záväzky z investičných zmlúv, odložené daňové záväzky), záväzky z určitej oblasti činnosti poisťovne (napr. z finančnej činnosti v súvislosti z emitovaním dlhopisov, z prijatých dlhodobých pôžičiek), dlhodobé technické rezervy a ostatné dlhodobé rezervy. Dlhodobé záväzky by mali byť hradené z dlhodobého majetku, ktorý je splatný súčasne so splatnosťou dlhodobého záväzku. Dlhodobé záväzky predstavujú cudzie zdroje financovania poisťovne, ktoré sa účtujú v rámci účtovej triedy *Kapitálové účty a dlhodobé záväzky*.²⁶ Tvoríme k nim účty na účtovanie položiek:

- základného imanie, kapitálových fondov a fondov tvorených zo zisku,
- technických rezerv a ostatných rezerv (zákonné, ostatné),
- vkladov vznikajúcich pri pasívnom zaistení,
- výsledku hospodárenia v schvaľovaní a výsledkov hospodárenia minulých rokov,
- dlhodobých úverov a záväzkov.

²⁵ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 209

²⁶ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 211

Medzi cudzie zdroje poisťovne patria aj *záväzky z poistenia a zaistenia*:

- *záväzky z poistenia voči poisteným* - predstavujú sumy poisťných náhrad z titulu priznania nároku na poisťné plnenie za vzniknuté škody, na ktoré vznikol poisteným nárok na základe poisťných zmlúv. Poisťovňa sleduje tieto záväzky oddelene podľa poisťného odvetvia, spôsobu úhrady a pod. Záväzky z poistenia predstavujú pre poisťovňu najvýznamnejšiu časť nákladov,
- *záväzky voči sprostredkovateľom* – ide o priznané provízie za sprostredkovanie poistenia a ostatných služieb poskytovaných poisťovacími agentmi a maklérmi, v analytickom členení osobitne pre životné a neživotné poistenie a podľa jednotlivých sprostredkovateľov. So vznikom záväzku vzniká poisťovni náklad účtovaný na technických účtoch v súvislosti s obstaraním a uzavretím poisťnej zmluvy,
- *záväzky pri operáciách zaistenia* – sú položky vyúčtované medzi prvopoisťovateľom a zaist'ovateľom na základe obojstranne výhodnej zaist'nej zmluvy. Zaistenie dáva poisťovni ochranu pred hrozbou náhodnej udalosti, keď by sa mohla poisťovňa dostať do stavu, kedy by jej finančná situácia nedovolila plniť záväzky pri výplate poisťného plnenia z uzatvorených poisťných zmlúv. Zaist'ovňa na seba preberá časť rizík v súvislosti s vykonávaním poisťovacej činnosti poisťovne. Predmetom zaist'nej zmluvy je aj podiel zaist'ovateľa na tvorbe a použití technických rezerv. Záväzky predstavujú podiel zaist'ovateľa na predpísanom poisťnom a ostatné sumy priznané zaist'ovateľom, ktoré vznikli poisťovni voči zaist'ovateľom z postúpenia rizika do zaistenia. Poisťovňa vedie evidenciu osobitne pre životné a neživotné poistenie a podľa jednotlivých zaist'ovateľov,
- *ostatné záväzky z poistenia a zaistenia* – predstavujú iné záväzky, napr. záväzky z poisťných zmlúv, pri ktorých znáša riziko z investovania finančných prostriedkov poistený, suma zostávajúcej časti poisťného pri zániku poisťnej zmluvy, ktorú je poisťovňa povinná vrátiť poistenému, sumy neidentifikovaných prijatých platieb alebo záväzky z investičných zmlúv.²⁷

²⁷ MELUCHOVÁ, J. : Poisťovníctvo a účtovníctvo poisťovní. Bratislava: Iura Edition, 2004, s. 141-144

Ostatné záväzky poisťovne tvoria:

- *záväzky z obchodných záväzkových vzťahov* – predstavujú záväzky voči veriteľom vyplývajúce poisťovni z obchodných záväzkových vzťahov v členení na *krátkodobé záväzky*:
 - záväzky z obchodných a finančných vzťahov, voči zamestnancom a spoločníkom,
 - časové rozlíšenie (výdavky budúcich období a výnosy budúcich období),
 - nevyfakturované dodávky a krátkodobé rezervy,
- *dlhodobé záväzky* v členení na:
 - technické rezervy,
 - ostatné rezervy,
 - ostatné dlhodobé záväzky,
- *zmenky na úhradu s dobou splatnosti kratšou ako jeden rok* – krátkodobé vlastné zmenky a akceptované cudzie zmenky na uspokojenie záväzkov voči veriteľom, ktoré slúžia ako platobný prostriedok obchodného vzťahu,
- *krátkodobé úvery* – poskytnuté úvery treťou osobou, v analytickom členení sa evidujú oddelene od bankových úverov,
- *úvery poskytnuté na základe eskontu pohľadávok* – úvery poskytnuté na základe eskontu pohľadávok v členení podľa jednotlivých eskontných úverov poskytnutých bankami,
- *vydané krátkodobé dlhopisy* – záväzky emitenta z vydaných dlhopisov zvýšené o úrokové náklady na vydané dlhopisy za dobu od zaplatenia dlhopisu nadobúdateľmi do dňa splatnosti dlhopisu, vo vecnej a časovej súvislosti s účtovným obdobím,
- *prijaté prevádzkové preddavky* – ide o prijaté krátkodobé preddavky od rôznych dlžníkov do doby splnenia dodávky,
- *krátkodobé pôžičky zaručené dlhopisom* – predstavujú krátkodobé pôžičky prijaté z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov z nesplatených pohľadávok z vystavených dlhopisov, osobitne evidované podľa konvertibilných mien,
- *iné záväzky* – napr. záväzky voči zodpovednej osobe na náhradu škody alebo manka, záväzky voči colnému úradu, záväzok z platenia príspevku Slovenskej kancelárii poisťovateľov, záväzok z odvodu časti inkasovaného poistného z PZP.²⁸

²⁸ MELUCHOVÁ, J. : Poisťovníctvo a účtovníctvo poisťovní. Bratislava: Iura Edition, 2004, s. 167-168

Technické rezervy poisťovne, ich tvorba a použitie

Rezervy predstavujú dlhodobý cudzí zdroj poisťovne na úhradu očakávaných budúcich záväzkov. Účel ich tvorby je známy, nepoznáme však ich presnú sumu a moment použitia. Rezervy sa netvorí k aktívam vykázaným v súvahe, ani na opravy dlhodobého majetku. Účel tvorby a výška rezerv a opravných položiek musí byť preukázateľná.²⁹ Rezervy sú upravené zákonom č. 431/2002 o účtovníctve v § 26 ods. 5 ako záväzky s neistým časovým vymedzením alebo výškou. Podľa IFRS sú rezervy vykazované v štandarde *IAS 37 Rezervy, podmienené záväzky a podmienený majetok*, okrem uvedeného aj ako záväzky, ktoré môžu vzniknúť na základe právneho alebo iného zväzujúceho vzťahu. Podľa uvedeného štandardu by sa mali rezervy vykázat v sume, ktorá je najlepším odhadom výdavkov, ktoré by boli k súvahovému dňu potrebné na vysporiadanie existujúcej povinnosti. Doplnujúce informácie k tvorbe a použitiu rezerv sa zverejňujú v prehľade stavu a zmien rezerv.³⁰

Technická rezerva predstavuje rezervu vytváranú v poisťovni na krytie budúcich záväzkov z poisťovacej a zaistovacej činnosti. Pravidlá týkajúce sa technických rezerv sú upravené v § 37 až 44 zákona č. 39/2015 o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov so zreteľom na zásady oceňovania ustanovené v § 36 ods. 1. Technické rezervy sa musia vytvárať v dostatočnej výške, aby bola zabezpečená schopnosť poisťovne uhradiť všetky záväzky poisťovne vyplývajúce z poisťných zmlúv a záväzky poisťovne vznikajúce z ostatných činností. Hodnota technických rezerv musí zodpovedať súčasnej hodnote, ktorú by poisťovňa alebo zaistovňa zaplatila, ak by svoje poisťné záväzky alebo zaistné záväzky okamžite previedla na inú poisťovňu, zaistovňu, pobočku zahraničnej poisťovne alebo pobočku zahraničnej zaistovne. Pri výpočte technických rezerv poisťovňa alebo zaistovňa využíva a zohľadňuje informácie získané z finančných trhov a všeobecne dostupné údaje o upisovaných rizikách.

Poisťovňa na vykonávanie poisťovacej činnosti vytvára s vymedzeným predmetom podnikania tieto technické rezervy:

a) technickú rezervu na poisťné budúcich období,

²⁹ MELUCHOVÁ, J. : Poisťovníctvo a účtovníctvo poisťovní. Bratislava: Iura Edition, 2004, s. 207-208

³⁰ DVORÁKOVÁ, D. : Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS, Brno: Computer Press, 2011, s. 225, 228

- b) technickú rezervu na poistné plnenie,
- c) technickú rezervu na poistné prémie a zľavy,
- d) technickú rezervu na životné poistenie,
- e) technickú rezervu na krytie rizika z investovania finančných prostriedkov v mene poistených,
- f) ďalšie technické rezervy (môže poisťovňa vytvárať so súhlasom NBS na základe žiadosti, ak záväzky voči poisteným nie je možné uhradiť z niektorej z technických rezerv uvedených v predchádzajúcich odsekoch).

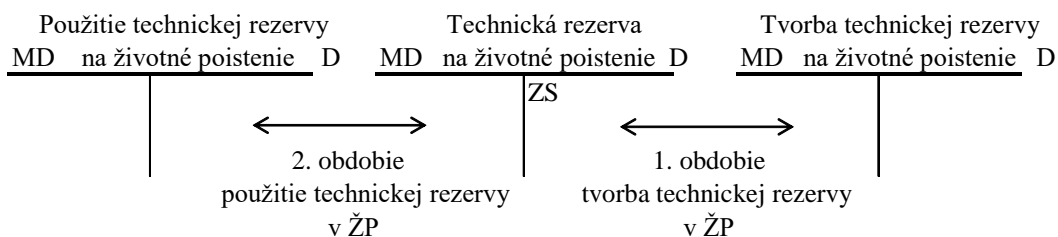
Technické rezervy sa tvoria zvlášť pre životné poistenie a zvlášť pre neživotné poistenie a účtuje sa o nich oddelene od ostatných záväzkov poisťovne. Poisťovňa je povinná vytvárať rezervy na celý rozsah svojej činnosti a prostriedky z týchto rezerv umiestňovať do aktív podľa § 178 zákona o poisťovníctve (napr. do dlhopisov, pokladničných poukázok, podielových listov, na termínované a bežné účty). Poisťovňa investuje len do aktív a nástrojov, ktorých riziká môže riadne identifikovať, monitorovať, riadiť a kontrolovať z dôvodu ich bezpečnosti, likvidnosti a výnosnosti portfólia ako celku a umiestňujú sa spôsobom zabezpečujúcim ich dostupnosť. Tieto aktíva sa investujú v najlepšom záujme všetkých poistníkov a príjemcov poistných plnení.

Dostatočnosť technických rezerv na výplatu budúcich poistných plnení sa preukazuje vykonaním *testu primeranosti záväzkov* podľa *IFRS 4 Poistné zmluvy* k závierkovému dňu (štvrtrok). Porovnáva sa účtovná hodnota technických rezerv so súčasným odhadom očakávaných budúcich peňažných tokov zo spravovaného portfólia poistných zmlúv. Na konci účtovného obdobia by mala poisťovňa vykazovať taký zostatok technických rezerv, ktorý zodpovedá minimálne výške záväzkov budúcich období.³¹

Technické rezervy sa tvoria na ťarchu nákladov technických účtov životného a neživotného poistenia a netechnických účtov. Ich *použitie* sa účtuje pri pomnutí dôvodov na ich tvorbu v prospech výnosov účtov životného a neživotného poistenia a netechnických účtov. V prípade, ak nepominuli dôvody tvorby technických rezerv, nepoužité rezervy sa prevádzajú do nasledujúceho obdobia.

³¹ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 76

Schéma č. 2: Tvorba a použitie technickej rezervy v životnom poistení

Poisťovňa musí mať pre potreby splnenia požiadaviek solventnosti vytvorené v dostatočnej výške aj vlastné zdroje v požadovanej miere solventnosti. V každom okamihu musí byť schopná zabezpečiť úhradu svojich záväzkov vyplývajúcich z poisťovacej a zaisťovacej činnosti. *Požadovanou* mierou solventnosti rozumieme minimálnu hodnotu skutočnej miery solventnosti. Opatrenie NBS³² určuje spôsob výpočtu základnej kapitálovej požiadavky na solventnosť, definície jednotlivých modulov a podmodulov základnej kapitálovej požiadavky na solventnosť, mechanizmus symetrickej úpravy v podmodule akciového rizika, absolútnu spodnú hranicu minimálnej kapitálovej požiadavky na solventnosť. Tvorba technických rezerv významne ovplyvňuje základ dane z príjmov, preto musíme dôsledne dbať na ich výpočet, aby neprišlo k nadhodnoteniu alebo podhodnoteniu technických rezerv. K technickým rezervám poisťovne tvoria opravnú položku k pohľadávkam z poistenia v prípade zániku poistenia do výšky menovitej hodnoty pohľadávky.

Technické rezervy na životné a neživotné poistenie

Pri výpočte technických rezerv v životnom poistení musia byť dodržané zásady výpočtu stanovené zákonom o poisťovníctve. Výška rezerv musí byť vypočítaná dostatočne obozretnými metódami, ktoré by mali zahŕňať primeranú maržu pre negatívne odchýlky predpokladov ocenenia, napr. prospektívnou alebo retrospektívnou metódou. Pri výpočte vychádzajú zodpovední aktuári poisťovne z budúceho splatného poistného a budúcich záväzkov určených v poistných podmienkach pre každú poistnú zmluvu osobitne. Hodnota technickej rezervy musí byť najmenej v garantovanej výške odkupnej hodnoty, ak je garantovaná a metóda jej výpočtu sa nesmie meniť počas trvania každej poistnej zmluvy. V životnom poistení, okrem životných poistení za jednorazové poistné

³² Opatrenie NBS č. 6/2015 o solventnosti pre poisťovne, na ktoré sa neuplatňuje osobitný režim, a pre zaisťovne, pobočky zahraničných poisťovní a pobočky zahraničných zaisťovní

a neživotnom poistení sa tvorí *technická rezerva na poistné budúcich období* z časti predpísaného poistného vzťahujúceho sa na budúce účtovné obdobie pre každú poistnú zmluvu osobitne. Súčasťou jej tvorby je rezerva na neukončené riziká, ktorá sa tvorí ak predpísané poistné nie je dostatočné na krytie všetkých poistných plnení v budúcom období. Rezerva na neukončené riziká sa stanovuje na základe *testu primeranosti technických rezerv* pomocou testu na dostatočnosť poistného vždy k závierkovému dňu na základe odborných smerníc SSA č. 1 (test primeranosti technických rezerv v životnom poistení) a SSA č. 2 (test primeranosti technických rezerv v neživotnom poistení), vlastných skúseností a odhadovaného vývoja v rámci daného poistného odvetvia. Test primeranosti technických rezerv poisťovňa vykonáva pre všetky rovnorodé skupiny poistných produktov a investičných zmlúv, a zaručuje tým svoju schopnosť v každom okamihu plniť svoje záväzky. Ak nie je rezerva vytvorená v dostatočnej výške na pokrytie nákladov, vytvorí sa dodatočná rezerva. Nakoľko poistné obdobie nemusí byť totožné s účtovným obdobím, a poistný vzťah môže vzniknúť kedykoľvek v priebehu roka, je potrebné predpísané poistné v hrubej výške rozdeliť na zaslúžené poistné a nezaslúžené poistné. *Zaslúžené* poistné je predpísané poistné v hrubej výške vzťahujúce sa k danému účtovnému obdobiu. *Nezaslúžené* poistné je predpísané poistné prenesené do nasledujúcich účtovných období. Pri výpočte sa berie do úvahy počet dní v kalendárnom roku a obdobie, ktorého sa rezerva na poistné budúcich období týka. Nedostatočnosť tvorby jednej technickej rezervy nesmie byť kompenzovaná v rámci dostatočnosti tvorby inej rezervy. Pri tvorbe odhadov výšky jednotlivých technických rezerv zodpovední aktuári zohľadňujú všetky dostupné informácie, ako napr. infláciu, úrokovú mieru, úmrtnosť, vývoj škodovosti, rizikové prírážky. Analyzujú *mieru citlivosti* jednotlivých zmlúv na zmeny aktuárskych predpokladov a odhadov, ktoré sa pravidelne prehodnocujú a aktualizujú. Mieru rizika a neistoty z budúcich záväzkov sa poisťovňa snaží odstrániť použitým poistno-matematických a matematicko-štatistických výpočtov a skúsenosťami z poistnej praxe. *Zmena stavu* technických rezerv v danom účtovnom období predstavuje tvorbu technických rezerv zníženú o použité technické rezervy k závierkovému dňu, vypočítané v hrubej výške vrátane podielu zaisťovateľov na rezerve, osobitne za každý druh poistného odvetvia, účtované s vplyvom na výsledok hospodárenia.³³

³³ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 234-237

Poisťovňa testuje technické rezervy vytvárané v:

- *neživotnom poistení*, posudzuje aktuárske odhady a predpoklady použité pri stanovení výšky jednotlivých technických rezerv s ohľadom na očakávané poistné plnenia a súvisiace náklady. Ak test preukáže, že predpokladaná hodnota budúcich plnení je vyššia ako účtovná hodnota vytvorenej technickej rezervy, poisťovňa dotvorí rezervu alebo vytvorí *rezervu na neukončené riziká*;
- *životnom poistení*, vypočítava sa minimálna hodnota poistných záväzkov pred zaistením. Primeranosť sa zistí porovnaním potrebnej minimálnej hodnoty očakávaných záväzkov zo životného poistenia s vytvorenými technickými rezervami. V prípade nedostatočnosti sa vytvorí rezerva na *nedostatočnosť poistného*.³⁴

Poisťovňa testuje *účtovnú hodnotu* vytvorených technických rezerv so *súčasným odhadom* budúcich peňažných tokov z poistných zmlúv a iných dostupných informácií, pričom uplatňuje zásadu opatrnosti.

- Technická rezerva sa ponechá vo vytvorenej výške, ak:
 $ÚH TR > potreba na základe testu primeranosti technických rezerv,$
- výška technickej rezervy sa musí prispôbiť hodnote stanovenej na základe testu a výsledný rozdiel strata sa vykáže výsledkovo, ak:
 $ÚH TR < potreba na základe testu primeranosti technických rezerv.$ ³⁵

Podľa zákona o poisťovníctve³⁶ predstavuje *technická rezerva na poistné plnenie* v životnom poistení a neživotnom poistení odhad celkových nákladov vyplývajúcich z úhrad všetkých poistných plnení, ktoré nastali do konca účtovného obdobia. Znižuje sa o už vyplatené poistné plnenia a je určená na poistné plnenia z nahlásených a nevybavených poistných udalostí a vzniknutých a nenahlásených poistných udalostí v bežnom účtovnom období. Určuje sa ako súhrn technických rezerv na poistné plnenia v životnom a neživotnom poistení vypočítaných pre jednotlivé poistné udalosti, v prípade potreby sa použijú poistno-matematické metódy. V súlade s poistnou zmluvou tvorí

³⁴ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 235

³⁵ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 236

³⁶ Zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

poisťovňa *technické rezervy na poistné prémie a zľavy*, ktoré sú určené na poskytovanie prémie a zliav na poistnom. Určujú sa ako súhrn technických rezerv vypočítaných podľa jednotlivých poistných zmlúv. *Technickú rezervu na životné poistenie* tvorí súhrn technických rezerv podľa jednotlivých zmlúv životného a neživotného poistenia. Predstavujú hodnotu budúcich záväzkov poisťovne alebo zahraničnej poisťovne, ktoré sa vypočítavajú poistno-matematickými metódami vrátane podielov na zisku alebo podielov na prebytku poistného a nákladov spojených so správou poistení po odpočítaní hodnoty budúceho poistného. Pri výpočte je povolené postupné odpisovanie obstarávacích nákladov vzťahujúcich sa na životné poistenie počas platenia poistného, ktoré sa nazýva *zillmerizácia*. O pohľadávku voči poistenému, predstavujúcu nezaplatené obstarávacie náklady na poistnú zmluvu sa zníži technická rezerva na životné poistenie. Postupné splácanie obstarávacích nákladov je v tomto prípade rozložené do jednotlivých splátok poistného. Pri výpočte technických rezerv sa použijú tie isté predpoklady a technická úroková miera stanovená NBS ako pri určovaní sadzieb poistného. Zillmerovaná rezerva vychádza zo zápornej začiatkovej hodnoty v prvých rokoch poistenia, čo má za následok nevyplácanie odkupnej hodnoty v prípade zrušenia poistnej zmluvy pred ukončením poistnej doby.³⁷ V životnom poistení sa tvorí podľa zákona o poisťovníctve *technická rezerva na krytie rizika z investovania finančných prostriedkov v mene poistených*, ak ekonomické riziko nesie výlučne osoba, ktorá uzavrela s poisťovňou poistnú zmluvu. Určuje sa ako aktuálna hodnota finančných prostriedkov investovaných v mene poistených v súlade s poistnými zmluvami. Dodatočná technická rezerva na krytie rizika smrti, správnych nákladov alebo iných rizík je súčasťou technickej rezervy na životné poistenie. Povinnosť tvorby technickej rezervy na záväzky voči Slovenskej kancelárii poisťovateľov (ďalej len SKP) v rámci neživotného ukladá poisťovní zákon o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Výška rezervy sa stanovuje na základe použitých odhadov prezentovaných SKP o vývoji trhového podielu danej poisťovne v uzatváraní PZP, upravenej o odhady možných neistôt a pravidelne sa prehodnocuje a upravuje.³⁸ Ak poisťovňa nemôže vytvorené technické rezervy použiť na úhradu záväzkov voči poisteným, vytvára *ďalšie technické rezervy*. Ide napr. o rezervy na straty z poistenia, neočakávaných kurzových zmien, rezervy na provízie

³⁷ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 225-227

³⁸ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 233

nezahrnutých do už vytvorených technických rezerv. Tvorba ostatných technických rezerv je možná len s predchádzajúcim súhlasom orgánu dohľadu. Každá z týchto rezerv sa účtuje na osobitnom účte a vykazuje v poznámkach účtovnej závierky s popisom tvorby a použitia technickej rezervy.

Ostatné rezervy

Poisťovňa tvorí *ostatné rezervy* (iné ako technické) v prípade záväzkov, ktoré vznikli v dôsledku minulých udalostí, je pravdepodobné, že vyrovnanie záväzkov bude mať za následok úbytok peňažných tokov a súčasne je možné spoľahlivo odhadnúť výšku očakávaného záväzku. Všetky tieto kritériá musia byť splnené súčasne. *Dlhodobé* rezervy sa oceňujú v súčasnej hodnote nákladov, použitím diskontnej sadzby pred zdanením. Ak je predpoklad vyrovnania záväzku kratší ako 12 mesiacov, rezervy môžu byť tvorené ako *krátkodobé*. Poisťovňa môže vytvárať rezervu napríklad na prebiehajúce a hroziace súdne spory a právne konania, na podnikateľské riziko, na reštrukturalizáciu poisťovne, na stratové a nevýhodné zmluvy, na finančné povinnosti vyplývajúce z ručenia, členské príspevky a pod. Tvorba a použitie ostatných rezerv sa účtuje s vplyvom na výsledok hospodárenia v časovej a vecnej súvislosti. Ak pominú dôvody na tvorbu rezervy, účtujeme čerpanie rezervy v prospech výnosov. Rezerva sa zruší, ak sa preukáže jej neopodstatnenosť. Pri stanovení odhadu na ohodnocovanie rezerv berie poisťovňa do úvahy všetky skutočnosti a riziká a vychádza z predpokladu, akú sumu by vyplatila, ak by sa záväzok vyrovnal ku koncu účtovného obdobia. Pre určenie odhadu poisťovňa prihliada na zásadu opatrnosti, aby nedošlo k nadhodnoteniu alebo prípadnému podhodnoteniu záväzkov. Pri rezervách, ktorých plnenie sa očakáva za obdobie dlhšie ako 12 mesiacov, musí poisťovňa zohľadniť faktor času vplývajúci na súčasnú hodnotu peňazí a rezervu diskontovať. Zároveň k závierkovému dňu prehodnocuje, spresňuje a upravuje výšku odhadovaných rezerv a informácie o jednotlivých rezervách uvedie v poznámkach v členení podľa jednotlivých rezerv s uvedením dôvodu tvorby.³⁹

³⁹ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 237-239

2 CIEĽ PRÁCE

Hlavným cieľom diplomovej práce je identifikácia, členenie, vykazovanie a analýza vlastných a cudzích zdrojov poisťovne. Osobitne sa budeme venovať vlastným zdrojom pre potreby preukazovania solventnosti poisťovne a zameriame sa na najvýznamnejší cudzí zdroj slúžiaci na úhradu záväzkov z poistenia a zaistenia - technické rezervy. V diplomovej práci si kladieme za cieľ poukázať na súčasnú platnú právnu úpravu a štandardy IFRS, ktoré neriešia celú problematiku výkazníctva poisťovní, ale poukazujú na dodržiavanie stanovených požiadaviek v súvislosti s koncepčným rámcom. Poisťovne musia veľa krát uplatniť vlastný úsudok a najlepší odhad pri oceňovaní, účtovaní a vykazovaní údajov v účtovnej závierke a výročnej správe.

Diplomová práca je vypracovaná ako súbor teoretických a praktických poznatkov. V súvislosti s hlavným cieľom si koncipujeme čiastkové ciele, ktoré nám pomáhajú pri dosiahnutí hlavného cieľa:

- vymedzíme si vlastné zdroje poisťovne podľa platnej legislatívy s dôrazom na prvotnú identifikáciu a klasifikáciu,
- v súvislosti s vlastnými a cudzími zdrojmi si na základe teoretických poznatkov znázorníme na príkladoch účtovné prípady,
- priblížime si kapitálové požiadavky na solventnosť a v súvislosti s vlastnými a cudzími zdrojmi si analyzujeme kapitálové požiadavky na konkrétnej poisťovni,
- zhodnotíme riešenia danej problematiky a formulujeme návrhy na jej zlepšenie,
- analyzujeme si jednotlivé zložky vlastného imania a cudzích zdrojov poisťovne na príklade dvoch poisťovní, ktoré následne porovnáme,
- v súvislosti s cudzími zdrojmi si priblížime tvorbu poisťných rezerv v Slovenskej republike v prehľade vývoja technických rezerv v neživotnom a životnom poistení,
- analyzujeme si tvorbu technických rezerv ako cudzieho zdroja slúžiaceho na úhradu záväzkov v konkrétnej poisťovni.

3 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA

Objektom skúmania diplomovej práce sú vlastné a cudzie zdroje poisťovne, ich charakteristika, oceňovanie a vykazovanie. V prvej časti našej práce sme sa zamerali na priblíženie vlastných a cudzích zdrojov, venovali sme sa ich teoretickému vymedzeniu, ich identifikácii, členeniu z pohľadu zdrojov, oceňovaniu a vykazovaniu. V štvrtej časti našej práce sme sa podrobnejšie venovali účtovnému zobrazeniu, vykazovaniu, analyzovaniu a porovnávaniu, k čomu sme využili dostupné údaje poisťovní pôsobiacich na slovenskom poisťovním trhu. Prvou bola spoločnosť Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s., ktorá je najväčšou univerzálnou poisťovňou na slovenskom poisťovním trhu. Medzi produkty spoločnosti patrí napr. poistenie osôb, cestovné poistenie, poistenie majetku, poistenie vozidiel, poistenie podnikateľov. Druhou poisťovňou bola UNIQA poisťovňa, a.s., ktorá je univerzálna poisťovňa poskytujúca životné a neživotné poistenie pre súkromné osoby aj podnikateľov.

Analyzovali sme vlastné imanie a cudzie zdroje konkrétnych poisťovní a zistené údaje sme porovnávali. Vlastné a cudzie zdroje sme analyzovali aj v súvislosti s preukazovaním potreby solventnosti na konkrétnej poisťovni. Zobrazili sme si vývoj technických rezerv v rámci životného a neživotného poistenia slovenského poisťovního trhu a v súvislosti s cudzími zdrojmi sme si analyzovali tvorbu technických rezerv v konkrétnej poisťovni.

V závere diplomovej práce sme zhrnuli dosiahnuté výsledky vo vzťahu k stanoveným cieľom a následne vyvodili záver a návrhy na zlepšenie.

Na dosiahnutie hlavného cieľa a čiastkových cieľov sme použili metódy analýzy, selekcie, komparácie a syntézy.

V teoretickej časti bola metóda analýzy aplikovaná pri vyhľadávaní a štúdiu názorov a stanovísk uvádzaných v odbornej literatúre, v praktickej časti sme túto metódu využili pri analýze vlastného imania a cudzích zdrojov poisťovne, pri výpočte skutočnej miery solventnosti danej poisťovne, pri analýze vývoja a tvorby technických rezerv a predpísaného poisťného,

Metódu syntézy sme použili v poslednej časti diplomovej práce na uplatnenie získaných poznatkov a ich aplikovanie na modelových situáciách a transakciách typických pre ekonomickú činnosť poisťovne, pri formulovaní záverov vyplývajúcich zo získaných výsledkov.

4 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA

V prvej časti našej diplomovej práce sme si charakterizovali vlastné a cudzie zdroje z pohľadu ich štruktúry, oceňovania a vykazovania. V ďalšej časti sa zameriame na ich účtovné zobrazenie a vykazovanie v účtovnej závierke poisťovne. V súvislosti s vlastnými zdrojmi poukážeme na potrebu preukazovania solventnosti poisťovne a zameriame sa na technické rezervy ako najvýznamnejší cudzí zdroj slúžiaci na úhradu záväzkov poisťovne. V nasledujúcej časti budeme teoretické znalosti aplikovať na konkrétnych príkladoch.

4.1 Účtovné zobrazenie vlastných zdrojov poisťovne

Účtovníctvo, vrátane účtovnej závierky poskytuje svojim používateľom informácie o stave majetku, zdrojoch majetku a hospodárskom výsledku. Tieto informácie sú ďalej využívané napr. na analýzu finančnej situácie, spracovanie prehľadu o peňažných tokoch alebo pre finančné riadenie spoločnosti. Účtovné jednotky sú povinné dodržiavať zákon o účtovníctve, vydané opatrenia a usmernenia. Poisťovne sú povinné dodržiavať iba určité ustanovenia zákona o účtovníctve týkajúce sa napr. preukaznosti účtovníctva, účtovných dokladov a záznamov, otvorenia a uzatvorenia účtovných kníh, overovania účtovnej závierky auditorom, zverejňovania údajov alebo informácií uvádzaných vo výročnej správe. Poisťovne od 1.1.2006 zostavujú účtovnú závierku podľa IFRS, ktoré nestanovujú povinnosť vedenia účtovníctva alebo používania účtovnej osnovy, ale majú svoje vlastné definície a postupy pri vykazovaní údajov v účtovnej závierke. Viac sa zaoberajú oceňovaním majetku a záväzkov a ich prezentáciou v účtovnej závierke, obsahujú najmä všeobecné pravidlá pre vykazovanie a zverejňovanie doplňujúcich informácií, nemajú taxatívne predpísaný formát výkazov. Finančné účtovníctvo v poisťovni je vedené bežnými zápismi, usporiadanie účtov aj ich obsahovú náplň si poisťovňa stanovuje sama podľa interných predpisov. Usporiadanie účtov môže obsahovať číselné a slovné označenia účtovných tried, skupín a účtov, zoradené podľa dôležitosti, činností poisťovne a podľa ekonomického obsahu.

Poisťovne pri vedení účtovnej evidencie aj naďalej môžu vychádzať z pôvodne stanoveného účtovného rozvrhu, ak to nie je v rozpore s medzinárodnými účtovnými normami a výsledkom aplikácie bude verný a pravdivý obraz. V prvej časti práce sme si

charakterizovali *vlastné zdroje* poisťovne a teraz sa bližšie zameriame na ich *účtovné zobrazenie*.

O *vlastnom imaní* poisťovne môžu účtovať v rámci účtovej triedy Kapitálové účty a dlhodobé záväzky v rámci účtových skupín:

- Základné imanie a kapitálové fondy,
- Fondy tvorené zo zisku,
- Výsledok hospodárenia v schvaľovaní,
- Výsledok hospodárenia minulých rokov.

Základné imanie – na tomto účte účtuje poisťovňa o zvýšení a znížení základného imania, ktoré vyjadruje súčet všetkých vydaných a nestiahnutých akcií poisťovne v ich menovitej hodnote, rozvrhnuté na určitý počet akcií s určitou menovitou hodnotou. Analytická evidencia sa vedie v súvislosti so zápisom do obchodného registra podľa základného imania upísaného a nesplateného, upísaného a splateného a podľa jednotlivých akcionárov. Základné imanie je možné zvýšiť upísaním nových akcií, z nerozdeleného zisku, fondov tvorených zo zisku (okrem ZRF), o zmene v tomto prípade účtujeme v deň zápisu do obchodného registra. Za určitých podmienok v súlade s obchodným zákonníkom a s povolením orgánu dohľadu je možné základné imanie znížiť.

Emisné ážio – predstavuje rozdiel medzi vyššou menovitou hodnotou akcií a obstarávacou cenou akcií pri zvyšovaní základného imania poisťovne.

Ostatné kapitálové fondy – nezvyšujú základné imanie a nie sú tvorené zo zisku po zdanení. Tvoria sa z peňažných a nepeňažných kapitálových vkladov, napr. z aktívneho rozdielu pri premene konvertibilných dlhopisov na akcie alebo z precenenia majetku. Vedíme k nim analytickú evidenciu podľa jednotlivých kapitálových vkladov.

Oceňovacie rozdiely z ocenenia majetku a záväzkov – na tomto účte účtuje poisťovňa o zmenách reálnych hodnôt ocenenia majetku a záväzkov a o kurzových rozdieloch z čistých investícií a z finančných záväzkov.

Vlastné akcie - poisťovňa sa môže rozhodnúť, či bude o vlastných akciách účtovať súvahovo na strane pasív s mínusovým znamienkom podľa IAS 32 ako o položke znižujúcej vlastné imanie, alebo informácie uvedie priamo v poznámkach podľa IAS 1. Nie je dôležitý účel nadobudnutia akcií.

Dlhodobé prostriedky poskytnuté zahraničnej pobočke – predstavujú prostriedky, ktoré poisťovňa poskytne dlhodobo zahraničnej pobočke.

Tabuľka č. 3: Účtovné zobrazenie základného imania a kapitálových fondov poisťovne

P. č.	Text účtovného prípadu	MD	D
1.	Zvýšenie základného imania zo zisku poisťovne	VH v schvaľovaní	Základné imanie
2.	Vklad do ZRF zakladateľmi pri založení poisťovne	Pohľadávky z upísaného ZI	Rezervné fondy
3.	Zvýšenie základného imania zapísaním nových akcií do OR: a) menovitá hodnota akcií b) emisné ážio	Pohľadávky z upísaného ZI Pohľadávky z upísaného ZI	Základné imanie Emisné ážio
4.	Tvorba fondu z prijatého daru	Pokladnica	Ostatné kapitálové fondy
5.	Nižšie ocenenie vkladu v zakladateľskej listine	Oceň.rozdiely z precenenia finan.majetku a záväzkov	Záväzky z upísaného ZI
6.	Zníženie základného imania stiahnutím vlastných akcií z obehu: a) menovitá hodnota akcií b) úbytok vlastných akcií v účtovnej hodnote c) rozdiel medzi účtovnou a menovitou hodnotou akcií	Základné imanie	Vlastné akcie Emisné ážio

Zdroj: *vlastné spracovanie*

Rezervné fondy – v rámci analytickej evidencie sa účtuje tvorba a doplňovanie rezervného fondu zo zisku poisťovne a podľa vnútorných predpisov poisťovne. O použití fondu rozhoduje predstavenstvo v súlade so stanovami poisťovne.

Ostatné fondy tvorené zo zisku – na tomto účte poisťovňa účtuje o tvorbe a použití účelovo vytváraných fondov z čistého zisku po zdanení v súlade so sociálnou politikou, napr. fond odmien, fond zábrany škôd. Výšku jednotlivých fondov vykazuje v rámci vlastného imania v súvahe, pohyb na účtoch vo výkaze zmien vo vlastnom imaní a štruktúru opisuje poznámkach k účtovnej závierke.

Tabuľka č. 4: Účtovné zobrazenie fondov tvorených zo zisku poisťovne

P.č.	Text účtovného prípadu	MD	D
1.	Vysporiadanie účtovnej straty na základe zápisu z valného zhromaždenia z rezervného fondu	Rezervné fondy	VH v schvaľovaní
2.	Prídel zo zisku na tvorbu rezervného fondu	VH v schvaľovaní	Rezervné fondy
3.	Tvorba ostatných fondov prídelom zo zisku	VH v schvaľovaní	Ostatné fondy tvorené zo zisku

Zdroj: vlastné spracovanie

Výsledok hospodárenia v schvaľovaní – poisťovňa účtuje v nasledujúcom účtovnom období o rozdelení účtovného zisku alebo straty na základe rozhodnutia valného zhromaždenia. Účet nemôže ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka vykazovať zostatok.

Nerozdelený zisk minulých rokov a Neuhradená strata minulých rokov – na tieto účty poisťovňa preúčtuje výsledok hospodárenia predchádzajúceho účtovného obdobia.

Tabuľka č. 5: Účtovné zobrazenie rozdelenia výsledku hospodárenia

P.č.	Text účtovného prípadu	MD	D
1.	Priznanie dividend z výsledku hospodárenia v schvaľovaní na základe zápisu z valného zhromaždenia	VH v schvaľovaní	Závazky voči akcionárom
2.	Prídel do sociálneho fondu z výsledku hospodárenia v schvaľovaní	VH v schvaľovaní	Sociálny fond
3.	Použitie nerozdeleného zisku na úhradu straty minulých rokov	Nerozdelený zisk min.rokov	Neuhradená strata min.rokov
4.	Úhrada straty minulých rokov z výsledku hospodárenia v schvaľovaní	VH v schvaľovaní	Neuhradená strata min.rokov

Zdroj: vlastné spracovanie

Efektívnym riadením vlastného imania si poisťovňa zabezpečuje potrebné zdroje na vykonávanie svojej činnosti, rentabilitu návratnosti investícií akcionárov a prispieva tým k svojej finančnej stabilite. Cieľom riadenia vlastných zdrojov je zabezpečiť požadovanú mieru solventnosti poisťovne a schopnosť plniť svoje záväzky v akomkoľvek

čase a v požadovanej miere.⁴⁰ V ďalšej časti si priblížime význam solventnosti poisťovne v súvislosti s potrebou vlastného kapitálu.

4.2 Potreba kapitálu poisťovne v súvislosti so Solventnosť II

Vlastné zdroje a ich klasifikácia podľa Solventnosť II

Vlastné zdroje poisťovne a zaistovne predstavujú položky základných vlastných zdrojov v súvahe a položky dodatkových vlastných zdrojov, ktoré sú uvedené v poznámkach. Základné vlastné zdroje tvoria ekonomický kapitál, znížený o hodnotu vlastných akcií a podriadené záväzky. Dodatkové vlastné zdroje sú napr. nesplatený základný kapitál alebo akreditívy a záruky, ktoré nie sú súčasťou základných vlastných zdrojov a môžu sa použiť na krytie strát poisťovne. Položky vlastných zdrojov poisťovne môžeme podľa ich povahy a miery, v akej splňajú kvalitatívne kritériá, rozdeliť do troch tried. Kvalitatívnymi kritériami sú podriadenosť, absorpcia strát, trvalosť, nepretržitosť a nedostatok servisných nákladov. Poisťovne sú povinné svoje aktíva investovať v najlepšom záujme poistníkov s dôrazom na finančné riziká v súlade so *zásadou obozretnej osoby*. Investované aktíva musia zaistiť bezpečnosť, likviditu a výnosnosť portfólia s optimálnou diverzifikáciou rizika. Na výpočet kapitálovej solventnosti, ktorá sa má počítať aspoň raz ročne a prepočítať v prípade výraznej odchýlky rizikového profilu poisťovne, sa využíva metóda hodnoty v riziku VaR, a to buď štandardný vzorec alebo vnútorný model.

Kapitálové požiadavky na Solventnosť II

Spôsob výpočtu, definície jednotlivých modulov a podmodulov základnej kapitálovej požiadavky na solventnosť, mechanizmus úpravy akciového rizika a minimálna kapitálová požiadavka na solventnosť sú stanovené v opatrení NBS č. 6/2015 zo 14. júla 2015 s účinnosťou od 1. januára 2016. Základnú kapitálovú požiadavku na solventnosť tvoria kapitálové požiadavky jednotlivých rizikových modulov a modulu rizika nehmotných aktív. Štandardné vzorce na výpočet základnej kapitálovej požiadavky na solventnosť (SCR) a upisovacích rizík tvoria prílohu č. 1 k opatreniu a zohľadňujú

⁴⁰ MELUCHOVÁ, J. : ÚČTOVNÍCTVO A VYKAZOVANIE POISŤOVNÍ podľa IFRS. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 201

vzájomné korelácie medzi rizikami. Ako príklad si uvádzame vzorec na výpočet základnej kapitálovej požiadavky na solventnosť, ktorý je definovaný ako:

$$\text{Základná SCR} = \sqrt{\sum_{i,j} \text{Corr}_{i,j} \times \text{SCR}_i \times \text{SCR}_j},$$

kde faktor $\text{Corr}_{i,j}$ je matica korelácií medzi SCR rizikami

1	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	<i>Trhové</i>
0,25	1	0,25	0,25	0,5	0,5	<i>Zlyhanie</i>
0,25	0,25	1	0,25	0	0	<i>Životné</i>
0,25	0,25	0,25	1	0	0	<i>Zdravotné</i>
0,25	0,5	0	0	1	1	<i>Neživotné</i>

Podľa § 3 opatrenia NBS č. 6/2015 riziko vyplývajúce zo záväzkov neživotného poistenia, neistotu výsledkov poisťovní a zaistovní zohľadňuje *modul upisovacieho rizika neživotného poistenia*. Kapitálová požiadavka na toto riziko sa vypočíta ako kombinácia kapitálových požiadaviek minimálne pre riziko poistného a rezerv neživotného poistenia a katastrofické riziko neživotného poistenia. *Modul upisovacieho rizika životného poistenia* predstavuje riziko vyplývajúce zo záväzkov životného poistenia. Kapitálová požiadavka sa vypočíta ako kombinácia kapitálových požiadaviek minimálne pre riziko úmrtnosti, riziko dlhovekosti, riziko invalidity - chorobnosti, riziko životných nákladov, revízne riziko, riziko ukončenia zmlúv a katastrofické riziko životného poistenia. V *module trhového rizika* je zohľadnené riziko vyplývajúce z vplyvu hodnoty alebo volatility trhových cien finančných nástrojov na hodnotu aktív a záväzkov poisťovní a zaistovní. Kapitálová požiadavka zohľadňuje štrukturálne rozdiely medzi aktívami a záväzkami, najmä ich duráciu. Vypočítava sa kombináciou kapitálových požiadaviek zohľadňujúcich riziko úrokových mier, akciové riziko, riziko nehnuteľnosti, riziko kreditného rozpätia, kurzové riziko a riziko koncentrácie trhových rizík. V *module rizika zlyhania protistrany* sú zohľadnené straty spôsobené neočakávaným zlyhaním a zhoršením kreditnej kvality protistrán, zmluvy na zníženie rizika, kolaterál a iné zabezpečenie, kreditné expozície. *Mechanizmus symetrickej úpravy* je upravený v podmodule akciového rizika, vypočítaného na základe štandardného vzorca a zohľadňuje riziko vyplývajúce zo zmien úrovne cien akcií.

Spodná hranica minimálnej kapitálovej požiadavky na solventnosť je stanovená v § 5 opatrenia:

- poisťovne pre neživotné poistenie je 2 500 000 eur vrátane kaptívnych poisťovní,
- poisťovne pre životné poistenie je 3 700 000 eur vrátane kaptívnych poisťovní,
- zaist'ovne je 3 600 000 eur,
- kaptívne zaist'ovne je 1 200 000 eur,
- životné a neživotné poistenie vykonávajúce súčasne je 6 200 000 eur.⁴¹

Minimálna kapitálová požiadavka na solventnosť sa môže pohybovať v rozmedzí 25% až 45% kapitálovej požiadavky na solventnosť konkrétnej poisťovne alebo zaist'ovne. Poisťovňa a zaist'ovňa sú povinné kryť minimálnu kapitálovú požiadavku na solventnosť použiteľnými základnými vlastnými zdrojmi.

4.3 Analýza vlastných a cudzích zdrojov poisťovne Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s. z hľadiska požiadaviek na solventnosť

Praktickú časť sme sa rozhodli vypracovať v rámci voľne dostupných údajov poisťovne Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s. (ďalej len „poisťovňa“). Korene poisťovne siahajú až do roku 1919 a v súčasnosti poisťovňa spravuje viac ako 7 miliónov poistných zmlúv. Úspechy dosahuje v odvetviach kapitálového a investičného životného poistenia, úrazového poistenia, poistenia majetku, PZP motorových vozidiel, havarijného poistenia motorových vozidiel, cestovného poistenia a poistenia pre podnikateľov. Pri našej analýze budeme vychádzať z dostupných údajov získaných z výročných správ poisťovne za posledné roky. Poisťovňu budeme analyzovať z hľadiska tvorby vlastných zdrojov pre potrebu preukazovania požiadaviek na Solventnosť II. Analyzujeme vlastné a cudzie zdroje poisťovne a zistíme, ako poisťovňa dodržiava nové požiadavky z hľadiska jej kapitálovej vybavenosti.

Spoločnosť v roku 2014 upravila svoje účtovné postupy v súlade s IFRS 4 tak, aby precenenie záväzkov vyplývajúcich z poistných zmlúv bolo vykazované rovnakým

⁴¹ Opatrenie NBS č. 6/2015 o solventnosti pre poisťovne, na ktoré sa neuplatňuje osobitný režim, a pre zaist'ovne, pobočky zahraničných poisťovní a pobočky zahraničných zaist'ovní.

spôsobom ako je vykazované precenenie súvisiaceho finančného majetku (tieňové účtovníctvo – angl. shadow accounting). Táto zmena prispela k poskytovaniu relevantnejších údajov užívateľom účtovnej závierky. Poistovňa účtuje o zmene časti technickej rezervy na nedostatočnosť v životnom poistení oproti vlastnému imaniu vo výške zodpovedajúcej preceneniu alokovanej časti finančného majetku určeného na predaj vykázanom vo vlastnom imaní. Pre správne posúdenie solventnosti poisťovne si vypočítame skutočnú mieru solventnosti a porovnáme ju s požadovanou mierou solventnosti, uvádzanou poisťovňou v poznámkach k účtovnej závierke. Pri výpočte budeme vychádzať zo súvahy a výkazu zmien vo vlastnom imaní poisťovne za roky 2014 a 2015 zobrazených v tabuľkách č. 6 a 7.

Tabuľka č. 6: *Súvaha Allianz – Slovenskej poisťovne, a.s. k 31.decembru 2015*

	Názov	2014	2015
	ZÁVÄZKY A VLASTNÉ IMANIE	Stav v tis. € v čistej výške	
1	Vlastné imanie	451 435	414 057
2	Podriadené záväzky	0	0
3	Technické rezervy	1 665 579	1 425 800
4	Vklady pri pasívnom zaistení	0	0
5	Záväzky z emitovaných cenných papierov	0	0
6	Ostatné finančné záväzky oceňované RH cez výkaz ziskov a strát	0	0
7	Záväzky voči bankám	0	0
8	Rezervy	23 385	23 620
9	Záväzky	82 137	341 929
10	Odložený daňový záväzok	34 471	24 624
11	Iné záväzky	0	0
12	Pasívne časové rozlíšenie	44 540	42 601
13	Záväzky súvisiace s majetkom držaným za účelom predaja	0	0
	Záväzky celkom	1 850 112	1 858 547
	VLASTNÉ IMANIE A ZÁVÄZKY SPOLU	2 301 547	2 272 631

Zdroj: vlastné spracovanie na základe účtovnej závierky spoločnosti Allianz-Slovenská poisťovňa, a.s., zverejnené na https://www.allianzsp.sk/tmp/image_cache/link/0000470003/VS_2015.pdf [online 07.03.2017]

Tabuľka č. 7: Výkaz zmien vo vlastnom imaní Allianz – Slovenskej poisťovne, a.s.

Riadok	Názov	2014	2015
		Stav v tis. €	
1	Základné imanie	194 803	194 803
2	Vlastné akcie	0	0
3	Emisné ážio	2	2
4	Oceňovacie rozdiely z ocenenia majetku	157 058	144 534
5	Zmena stavu rezervy na nedostatočnosť (shadow accounting)	-80 766	-76 925
6	Rezervné fondy	48 623	48 623
7	Ostatné fondy	242	242
8	Nerozdelený zisk/strata minulých rokov	53 529	53 141
9	VH bežného roku	77 944	49 637
10	Výsledok hospodárenia v schvaľovaní	0	0
VLASTNÉ IMANIE SPOLU		451 435	414 057

Zdroj: vlastné spracovanie na základe účtovnej závierky spoločnosti Allianz-Slovenská poisťovňa, a.s., zverejnené na https://www.allianzsp.sk/tmp/image_cache/link/0000470003/VS_2015.pdf [online 07.03.2017]

Kapitálovú požiadavku na solventnosť poisťovňa vypočítava a predkladá vo výkaze Ppn (SOI) 20-01 Solventnosť poisťovne. Výkaz o skutočnej miere solventnosti, požadovanej miere solventnosti a garančnom fonde vypracováva v súlade v opatrením NBS č. 11/2015. Vzor výkazu tvorí prílohu č. 9 opatrenia.⁴² Pri našom výpočte použijeme len relevantné položky, ktoré poisťovňa uvádza vo výkazoch účtovnej závierky. Najskôr si stručne analyzujeme požadované údaje o vlastných a cudzích zdrojoch vykazované poisťovňou a následne údaje za roky 2015 a 2014 porovnáme.

Ako môžeme vidieť z tabuľky č. 7, poisťovňa za posledné dva vykazované roky nezvyšovala základné imanie. Z toho usudzujeme, že je splatené v plnej výške. Poisťovňa nemá v držbe vlastné akcie, zato vykazuje emisné ážio, ktoré sa oproti roku 2014 nezmenilo. Ku dňu zostavenia účtovnej závierky poisťovňa preceňovala cenné papiere určené na predaj. Prejavilo sa to v znížení hodnoty oceňovacích rozdielov z ocenenia majetku oproti roku 2014. Rezervu na nedostatočnosť poistného v životnom a neživotnom poistení poisťovňa tvorila na základe testu primeranosti rezerv vykonávaného k dátumu, ku

⁴² Opatrenie NBS č. 11/2015 z 5. októbra 2015 o solventnosti pre poisťovne, na ktoré sa uplatňuje osobitný režim

ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Poist'ovňa v roku 2015 zvýšila oproti roku 2014 rezervu na nedostatočnosť, čím zvýšila stav vlastného imania. Povinnú tvorbu ZRF poist'ovňa naposledy zvyšovala v roku 2011. Poist'ovňa má vytvorený ZRF vo výške presahujúcej zákonom stanovenú výšku 20 % základného imania. Ostatné fondy (kapitálové a zo zisku) zostali v rovnakej výške. Nerozdelený zisk z roku 2014 poist'ovňa použila na výplatu dividend a zvyšnú časť preúčtovala na nerozdelený zisk minulých rokov. Výsledok hospodárenia sa v roku 2015 znížil o 28 307 tis. Eur, čo predstavuje 36,32 %. Nehmotný majetok je vykázaný v nižšej výške oproti roku 2014. Pri výpočte budeme brať do úvahy len ostatný nehmotný majetok, ktorý tvorí predovšetkým software, bez časovo rozlíšených obstarávacích nákladov. Účasti podľa §179 ods. 4 písm. c) zákona o poist'ovníctve predstavujú majetkové účasti v dcérskych a pridružených podnikoch. Uvedené hodnoty doplníme do výkazu a vypočítame skutočnú mieru solventnosti poist'ovne, ktorú porovnáme s požadovanou mierou solventnosti.

Tabuľka č. 8: Výpočet skutočnej miery solventnosti Allianz – Slovenskej poist'ovne k 31. decembru 2015

A	riadok	Stav v tis. €	
	b	k 31.12.2014	k 31.12.2015
Skutočná miera solventnosti	1	407 052	277 868
Vlastné zdroje (r3+r4+r5+r6+r7+r8)	2	555 528	422 434
Splatené základné imanie	3	194 803	194 803
Zákonný rezervný fond	4	48 623	48 623
Ďalšie fondy, na ktoré sa nevzťahujú záväzky z poistenia alebo zaistenia	5	244	244
Neuhrazená strata alebo nerozdelený zisk minulých rokov	6	53 529	53 141
Strata alebo zisk bežného obdobia	7	77 944	49 637
Dividendy určené na vyplatenie	8	180 385	75 986
Položky, ktoré znižujú vlastné zdroje (r10+r11+r12+r13)	9	148 476	144 566
Nehmotný majetok (len ostatný nehmotný majetok)	10	53 632	49 722
Vlastné akcie	11	0	0
Účasti podľa §179 ods. 4 písm. c) zákona o poist'ovníctve	12	94 844	94 844
Finančné nástroje podľa §179 ods. 4 písm. d) zákona o poist'ovníctve	13	0	0

Zdroj: vlastné spracovanie na základe účtovnej závierky spoločnosti Allianz-Slovenská poist'ovňa, a.s., zverejnené na https://www.allianzsp.sk/tmp/image_cache/link/0000470003/VS_2015.pdf [online 07.03.2017]

Po dosadení hodnôt do tabuľky č. 8 sme vypočítali skutočnú mieru solventnosti za rok 2015, ktorá predstavuje 277 868 tis. Eur, t. j. zníženie o 129 184 tis. Eur oproti roku

2014. Regulačnými požiadavkami na kapitál je sledovanie dodržiavania skutočnej miery solventnosti najmenej vo výške požadovanej miery solventnosti. Pre ďalší výpočet je preto potrebné zistiť požadovanú mieru solventnosti poisťovne. V poznámkach k účtovnej závierke za rok 2015 je uvedené, že skutočná miera solventnosti poisťovne k 31.12.2015 prekračuje požadovanú mieru solventnosti o 68 410 tisíc Eur. K 31.12.2014 to bolo prekročenie o 163 641 tisíc Eur. Z uvedených údajov môžeme vyjadriť požadovanú mieru solventnosti rozdielom medzi nami vypočítanými hodnotami a hodnotami uvedenými poisťovňou. Za rok 2015 dostaneme požadovanú mieru solventnosti vo výške 209 458 tis. Eur a za rok 2014 vo výške 243 411 tis. Eur. Z našich zistení vyplýva, že poisťovňa dodržiava externe stanovené podmienky na kapitál. Tieto požiadavky poisťovňa prekračuje o 32,66 % za rok 2015 a za rok 2014 o 67,23 %. Z analýzy môžeme vidieť, že poisťovňa dodržiava stanovené požiadavky na Solventnosť a vysoko presahuje stanovené požiadavky.

4.4 Vertikálna a horizontálna analýza štruktúry vlastných a cudzích zdrojov poisťovní Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s. a UNIQA poisťovne, a.s.

Pri analýze štruktúry vlastných a cudzích zdrojov poisťovní budeme vychádzať zo získaných údajov poisťovní Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s. (ďalej len „Allianz“), ktorú sme si priblížili v časti 4.3 našej práce a UNIQA poisťovne, a.s. (ďalej len „UNIQA“). UNIQA je univerzálna poisťovňa poskytujúca životné a neživotné poistenie pre súkromné osoby aj podnikateľov. Na slovenskom poistnom trhu pôsobí od roku 1990. V našej analýze budeme vychádzať z údajov získaných z výročných správ poisťovní za roky 2014 a 2015.

Na analýzu štruktúry zdrojov majetku použijeme tabuľku č. 9, pomocou ktorej si charakterizujeme zloženie zdrojov krytia majetku. Okrem vertikálnej a horizontálnej analýzy môže poisťovňa použiť aj nasledujúce ukazovatele vlastných a cudzích zdrojov:⁴³

⁴³ Pastoráková E. – Brokešová Z. : FINANČNÁ ANALÝZA V POISŤOVNIACH. Bratislava, Vydavateľstvo EKONÓM, 2013, ISBN: 978-80-225-3684-4, s. 111

<u>vlastné zdroje</u>	<u>cudzie zdroje</u>	<u>cudzie zdroje</u>
pasíva spolu	pasíva spolu	vlastné imanie

Tabuľka č. 9 nám zobrazuje vertikálnu a horizontálnu analýzu cudzích zdrojov poisťovne Allianz. V rámci pasív môžeme vidieť váhu jednotlivých položiek vlastného imania, ktoré v 2. roku tvorilo 18,22 % pasív, ostatné položky záväzkov tvorili spolu 81,78 %, z toho najvýznamnejšou zložkou je tvorba technických rezerv vo výške 62,75 %. Rozdiel medzi jednotlivými položkami spočíva v pôvode finančných zdrojov.

Tabuľka č. 9: Vertikálna a horizontálna analýza pasív Allianz – Slovenskej poisťovne, a.s.

	Názov	2014	2015	Vertikálna analýza	Horizontálna analýza
	ZÁVÄZKY A VLASTNÉ IMANIE	Stav v tis. € v čistej výške		Rok 2015	Rok 2015/2014
1	Vlastné imanie	451 435	414 057	18,22%	0,92
2	Technické rezervy	1 665 579	1 425 800	62,75%	0,86
3	Rezervy	23 385	23 620	1,04%	1,01
4	Záväzky	82 137	341 929	15,04%	4,16
5	Odložený daňový záväzok	34 471	24 624	1,08%	0,71
6	Pasívne časové rozlíšenie	44 540	42 601	1,87%	0,96
	Záväzky celkom	1 850 112	1 858 547		
	VLASTNÉ IMANIE A ZÁVÄZKY SPOLU	2 301 547	2 272 631	100%	0,99

Zdroj: vlastné spracovanie na základe účtovnej závierky spoločnosti Allianz-Slovenská poisťovňa, a.s., zverejnené na https://www.allianzsp.sk/tmp/image_cache/link/0000470003/VS_2015.pdf [online 08.05.2017]

Záväzky poisťovne Allianz pozostávajú z cudzích zdrojov, zatiaľ čo vlastné imanie poisťovne je tvorené v prevažnej miere z vlastných zdrojov poisťovne, ako môžeme vidieť v tabuľke č. 10. Vlastné imanie patrí medzi významné položky a je dôležité pri výpočte skutočnej miery solventnosti poisťovne. Podľa predpisov IFRS je potrebné sledovať aj pohyby zmien vo vlastnom imaní. Ako môžeme vidieť z tabuľky, najvyššiu položku za rok 2015 predstavuje základné imanie, ktoré predstavuje hodnotu 47,05 % a oceňovacie rozdiely z ocenenia majetku vo výške 34,91 % z celkovej hodnoty vlastného imania.

Tabuľka č. 10: Vertikálna a horizontálna analýza vlastného imania Allianz – Slovenskej poisťovne, a.s.

Riadok	Názov	2014	2015	Vertikálna analýza	Horizontálna analýza
		Stav v tis. €		Rok 2015	Rok 2015/2014
1	Základné imanie	194 803	194 803	8,57%	1,0000
2	Emisné ážio	2	2	0%	1,0000
3	Oceňovacie rozdiely z ocenenia majetku	157 058	144 534	6,36%	0,9203
4	Zmena stavu rezervy na nedostatočnosť (shadow accounting)	-80 766	-76 925	-3,38%	-0,9524
5	Rezervné fondy	48 623	48 623	2,14%	1,0000
6	Ostatné fondy	242	242	0,01%	1,0000
7	Nerozdelený zisk/strata minulých rokov	53 529	53 141	2,34%	0,9928
8	VH bežného roku	77 944	49 637	2,18%	0,6368
VLASTNÉ IMANIE SPOLU		451 435	414 057	18,22%	0,9172

Zdroj: vlastné spracovanie na základe účtovnej závierky spoločnosti Allianz-Slovenská poisťovňa, a.s., zverejnené na https://www.allianzsp.sk/tmp/image_cache/link/0000470003/VS_2015.pdf [online 08.05.2017]

V tabuľke č. 11 môžeme vidieť vertikálnu a horizontálnu analýzu cudzích zdrojov poisťovne UNIQA. V rámci pasív vidíme, že vlastné imanie v 2. roku tvorilo 16,21 % hodnoty pasív, ostatné položky záväzkov tvorili spolu 83,79 %, z toho najvýznamnejšou zložkou je tvorba technických rezerv vo výške 51,89 %.

Tabuľka č. 11: Vertikálna a horizontálna analýza pasív UNIQA poisťovne, a.s.

	Názov	2014	2015	Vertikálna analýza	Horizontálna analýza
		Stav v tis. €		Rok 2015	Rok 2015/2014
ZÁVÄZKY A VLASTNÉ IMANIE					
1	Vlastné imanie celkom	41 969	44 526	16,21%	1,06
2	Technické rezervy	133 685	142 562	51,89%	1,07
3	Záväzky	39 905	80 000	29,12%	2,01
4	Odložený daňový záväzok	1867	365	0,10%	0,20
5	Pasívne časové rozlíšenie	9 329	7 288	2,65%	0,78
Záväzky celkom		217 786	230 215		
VLASTNÉ IMANIE A ZÁVÄZKY SPOLU		259 755	274 741	99,97%	1,06

Zdroj: vlastné spracovanie na základe účtovnej závierky spoločnosti UNIQA poisťovňa, a.s., zverejnené na <https://www.uniqa.sk/download.ashx?uid=367862BD-6C45-4CD7-A788-C533689811BB> [online 08.05.2017]

Závazky poisťovne UNIQA pozostávajú z cudzích zdrojov poisťovne a vlastné imanie poisťovne je tvorené v prevažnej miere z vlastných zdrojov poisťovne, ako môžeme vidieť v tabuľke č. 12. Najvyššiu položku vlastného imania v roku 2015 predstavuje základné imanie vo výške 30,49 % vlastného imania a nerozdelený zisk minulých rokov vo výške 25,80%.

Tabuľka č. 12: Vertikálna a horizontálna analýza vlastného imania UNIQA poisťovne, a.s.

Riadok	Názov	2014	2015	Vertikálna analýza	Horizontálna analýza
		Stav v tis. €		Rok 2015	Rok 2015/2014
1	Základné imanie	13 574	13 574	4,94%	1,0000
2	Emisné ážio	1 644	1 644	0,60%	1,0000
3	Oceňovacie rozdiely z finančného majetku k dispozícii na predaj	10 614	9 789	3,56%	0,9223
4	Rezervné fondy	4 295	4 604	1,68%	1,0719
5	Ostatné fondy	47	47	0,02%	1,0000
6	Nerozdelený zisk/strata minulých rokov	8 701	11 486	4,18%	1,3201
7	VH bežného roku	3 094	3 382	1,23%	1,0931
Celkom		41 969	44 526	16,21%	1,0600

Zdroj: vlastné spracovanie na základe účtovnej závierky spoločnosti UNIQA poisťovňa, a.s., zverejnené na <https://www.uniq.sk/download.ashx?uid=367862BD-6C45-4CD7-A788-C533689811BB> [online 08.05.2017]

Údaje zistené z vertikálnych analýz vlastného imania poisťovní UNIQA a Allianz dosadíme do tabuľky č. 13. Porovnaním údajov sme zistili, že základné imanie Allianz oproti UNIQA je tvorené vo výške vyššej o 3,63 % z hodnoty vlastného imania. Rozdiely z oceňovania majetku sú vyššie v Allianz o 2,80 % , rezervný fond poisťovne Allianz je vyšší o 0,46 %, ale ako môžeme vidieť z tabuľky č. 12, UNIQA rezervný fond v roku 2015 nezvyšovala, zatiaľ čo Allianz má fond tvorený v dostatočnej výške a rozhodla sa pre ďalšie nezvyšovanie. Výsledok hospodárenia bežného roka je vyšší v Allianz o 0,95%, UNIQA však nerozdelený zisk presahuje o 1,84 % hodnoty vlastného imania. Porovnaním vlastného imania poisťovní zistíme, že Allianz tvorí vlastné imanie o 2,01 % vyššie ako UNIQA.

Tabuľka č. 13: Porovnanie výsledkov analýz vlastného imania poisťovní UNIQA a Allianz za rok 2015

Názov	Vertikálna analýza UNIQA	Vertikálna analýza Allianz
	Rok 2015	Rok 2015
Základné imanie	4,94%	8,57%
Oceňovacie rozdiely z finančného majetku k dispozícii na predaj	3,56%	6,36%
Rezervné fondy	1,68%	2,14%
Ostatné fondy	0,02%	0,01%
Nerozdelený zisk/strata minulých rokov	4,18%	2,34%
VH bežného roku	1,23%	2,18%
Celkom vlastné imanie	16,21%	18,22%

Zdroj: vlastné spracovanie

Z horizontálnej analýzy pasív (tabuľka č. 9 a 11) poisťovní sme zistili, že najvyššiu položku cudzích zdrojov poisťovní tvoria technické rezervy v rozmedzí od 51-63%. Ďalšou významnou položkou sú záväzky, ktoré Allianz eviduje v hodnote 15,04 % a UNIQA v hodnote 29,12 %, čo je hodnota o 14,08 % vyššia. Poisťovňa UNIQA by mala znížiť hodnotu záväzkov napr. zvýšením vlastných zdrojov krytia majetku, prípadne zvýšením obratu a znížením nákladov na činnosť poisťovne.

4.5 Účtovné zobrazenie cudzích zdrojov poisťovne

Cudzíe zdroje poisťovne sme si charakterizovali v prvej časti a teraz sa bližšie zameriame na ich účtovné zobrazenie. O cudzích zdrojoch môžu poisťovne účtovať v rámci účtovej triedy Kapitálové účty a dlhodobé záväzky v rámci účtových skupín:

- Technické rezervy,
- Rezervy,
- Vklady pri pasívnom zaistení,
- Dlhodobé úvery,
- Dlhodobé záväzky,
- Poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

Technická rezerva na poistné budúcich období – v rámci časového rozlíšenia sa na tomto účte účtuje rezerva na prepísané poistné v hrubej výške na základe poistno-matematických metód a v dostatočnej výške na splnenie záväzkov v deň určený podľa poistnej zmluvy, zmluvy o spolupoistení alebo zaistení, osobitne pre každú zmluvu a očistená o obstarávacie náklady.

Technická rezerva na životné poistenie – v rámci analytickej evidencie sa táto rezerva vypočítava na konkrétny záväzok podľa poistnej zmluvy vrátane všetkých nárokov a nákladov vyplývajúcich zo zmluvy. Súvzťažne s týmto účtom sa tvorí na ľarchu nákladov účtu Tvorba rezervy na životné poistenie.

Technická rezerva na poistné plnenie – tvorba tejto rezervy sa účtuje v neživotnom aj v životnom poistení z časti predpísaného poistného v rámci konkrétneho účtovného obdobia a používa sa na poistné plnenia z poistných udalostí, ktoré vznikli v tomto účtovnom období pre každú poistnú udalosť samostatne, vrátane všetkých predpokladaných nákladov súvisiacich s ich výplatom.

Technická rezerva na poistné prémie a zľavy – rezervu účtujeme v súlade s poistnou zmluvou v rámci neživotného a životného poistenia na poskytnutie poistných prémie a zliav na poistnom v prípade priaznivého vývoja škodovosti, podielov na zisku. Tvorbu rezervy účtujeme súvzťažne na ľarchu účtu Tvorba iných technických rezerv, jej použitie v prospech účtov výnosov Použitie iných technických rezerv.

Technická rezerva na vyrovnávanie mimoriadnych rizík v poistnom odvetví neživotného poistenia – v analytickej evidencie sa účtuje tvorba a použitie rezervy na krytie škôd *mimoriadnych udalostí a rizík* v poistných odvetviach neživotného poistenia, napr. spôsobených živelnými pohromami, požiarimi alebo na poistenie úveru.

Technická rezerva na krytie rizika z investovania finančných prostriedkov v mene poistených – tvorbu rezervy účtujeme na ľarchu účtu Tvorba iných technických rezerv a jej čerpanie v prospech účtu Použitie iných technických rezerv. Tvoríme ju v rámci poistných zmlúv v životnom poistení, ak majú zabudovanú doložku účasti poisteného na zisku z investovania zverených finančných prostriedkov na krytie strát z investovania.

Technická rezerva na úhradu záväzkov voči Slovenskej kancelárii poisťovateľov – na účte účtujeme tvorbu a použitie technickej rezervy v súvislosti s plnením záväzkov z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla voči Slovenskej kancelárii poisťovateľov.

Ďalšie technické rezervy – v rámci účtu účtujeme tvorbu a použitie iných technických rezerv v analytickom členení, pre ktoré nemáme použitie v žiadnom z predchádzajúcich účtov technických rezerv, napr. rezerva na provízie, rezerva na zmenu kurzového vývoja mien.

V nasledujúcej tabuľke si zobrazíme účtovné prípady tvorby a použitia technických rezerv poisťovne:

Tabuľka č.14: Účtovné zobrazenie tvorby a použitia technických rezerv

P.č.	Text účtovného prípadu	MD	D
1.	Tvorba technickej rezervy na poistné budúcich období - nezaslúžené poistné	Tvorba TR na poistné bud. období	TR na poistné bud. Období
2.	Použitie technickej rezervy na životné poistenie v dôsledku poistnej udalosti	TR na životné poistenie	Použitie TR životného poistenia
3.	Tvorba technickej rezervy na nahlásenú poistnú udalosť nevybavenú k závierkovému dňu	Tvorba TR na poistné plnenia	TR na poistné plnenie
4.	Tvorba technickej rezervy na poistné prémie a zľavy	Tvorba ďalších TR	TR na poist.prémie a zľavy
5.	Tvorba technickej rezervy na provízie v súlade s internou smernicou a so súhlasom NBS	Tvorba ďalších TR	Ďalšie TR

Zdroj: vlastné spracovanie

Rezervy – v rámci analytickej evidencie účtujeme tvorbu zákonných rezerv podľa zákona o dani z príjmov (netechnické rezervy). Ak pominú dôvodu na tvorbu rezerv, čerpanie účtujeme v prospech výnosov, v prípade neopodstatnenej tvorby rezervu zrušíme.

Ostatné rezervy – poisťovňa si internými predpismi môže stanoviť tvorbu ostatných (nedaňových) rezerv, napr. na hroziace súdne spory, rezervu na podnikateľské riziko. Tvorbu ostatných rezerv účtuje s vplyvom na výsledok hospodárenia, ich čerpanie alebo prípadné zrušenie účtuje v prospech výnosových účtov.

V tabuľke môžeme vidieť zobrazenie účtovných prípadov tvorby a použitia netechnických rezerv poisťovne:

Tabuľka č. 15: Účtovné zobrazenie tvorby a použitia netechnických rezerv poisťovne

P.č.	Text účtovného prípadu	MD	D
1.	Tvorba zákonnej rezervy poisťovne	Tvorba rezerv	Rezervy
2.	Použitie ostatnej rezervy poisťovne	Ostatné rezervy	Použitie rezerv

Zdroj: vlastné spracovanie

Závazky zo zložených vkladov od zaisťovateľov – na účte poisťovňa účtuje záručné vklady od zaisťovateľov v prípade obstarania poisťnej ochrany (pasívne zaistenie). Závazky poisťovne sa zúčtovávajú pri budúcej spoluúčasti zaisťovateľa na poisťnej udalosti.

Bankové úvery – v rámci analytickej evidencie sa účtuje v prospech účtu poskytnutie dlhodobého bankového úveru pri poskytnutí peňažných prostriedkov na bankový účet, prípadne pri úhrade záväzkov priamo z úveru. Splátky úveru sa účtujú na ľarchu účtu bankové úvery.

Ostatné úvery – poisťovňa na tomto účte účtuje prijatý úver od nebankových subjektov samostatne za každý úver.

V nasledujúcej tabuľke si zobrazíme účtovné prípady poskytnutia a zúčtovania úverov poisťovne:

Tabuľka č. 16: Účtovné zobrazenie poskytnutia a zúčtovania úverov poisťovne

P.č.	Text účtovného prípadu	MD	D
1.	Poskytnutie dlhodobého bankového úveru na bankový účet - výpis z úverového účtu	Peniaze na ceste	Bankové úvery
2.	Úhrada záväzku z dlhodobého bankového úveru	Rôzni veritelia	Bankové úvery
3.	Splátka dlhodobého bankového úveru - výpis z úverového účtu	Bankové úvery	Peniaze na ceste

Zdroj: vlastné spracovanie

Závazky voči obchodným spoločnostiam s rozhodujúcim vplyvom a Závazky voči obchodným spoločnostiam s podstatným vplyvom – poisťovňa účtuje na tomto účte dlhodobé záväzky v rámci konsolidovaného celku, s ktorými je prepojená kapitálovou účasťou vo výške najmenej 20% podielom na základnom imaní.

Dlhopisy vydané účtovnou jednotkou – na účte poisťovňa účtuje dlhodobé vydané dlhopisy vo výške emisie súvzťažne na ťarchu účtu Pohľadávky z dlhopisov vydaných účtovnou jednotkou.

Závazky z prenájmu – na základe zmluvy o prenájme na tomto účte poisťovňa účtuje o prenájatom hmotnom hnutel'nom a nehnuteľnom majetku, ak podľa zmluvy majetok odpisuje.

Prijaté preddavky – poisťovňa účtuje na tomto účte prijaté dlhodobé preddavky, ktoré zúčtuje po splnení dodávky a následnom vyúčtovaní obchodným partnerom.

Zamestnanecké požitky – v prospech účtu poisťovňa účtuje všetky plnenia poskytujúce pre svojich zamestnancov za ich výkony a služby, v členení na krátkodobé (mzdy vrátane odvodov, odmeny) a dlhodobé (odstupné, odchodné, odmeny pri životných jubileách) a zároveň na ťarchu nákladov v rámci jednotlivých činností poisťovne.

Pôžičky zaručené dlhopisom – v rámci analytickej evidencie podľa konvertibilných mien poisťovňa účtuje prijaté dlhodobé pôžičky na preklopenie do času splatenia pohľadávok z vydaných dlhopisov.

Ostatné dlhodobé záväzky – na tomto účte poisťovňa účtuje ostatné dlhodobé záväzky, pre ktoré nemá opodstatnenie na predchádzajúcich účtoch účtovej skupiny.

Poistný garančný fond – účtuje sa tvorba z príspevkov poisťiteľov a poskytujú sa poškodenému plnenia napr. za škodu na zdraví alebo usmrtenie spôsobené prevádzkou motorového vozidla.

Príklady účtovného zobrazenia dlhodobých záväzkov poisťovne môžeme vidieť v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka č. 17: Účtovné zobrazenie dlhodobých záväzkov poisťovne

P.č.	Text účtovného prípadu	MD	D
1.	Prijatá pôžička od spoločnosti, v ktorej má poisťovňa rozhodujúci vplyv na bankový účet	Bežné účty	Záväzky voči obch.spoločn.s rozhod.vplyvom
2.	Dlhodobý prenájom hnutel'ného odpisovaného majetku poisťovňou na základe zmluvy	Hmotný hnut.majetok odpisovaný	Záväzky z prenájmu
3.	Zúčtovanie dlhodobého prijatého preddavku po splnení dodávky	Prijaté preddavky	Rôzni dlžníci
4.	Dlhodobá pôžička od tichého spoločníka prijatá na bankový účet	Bežné účty	Ostatné dlhodobé záväzky

Zdroj: vlastné spracovanie

V ďalšej časti našej práce si priblížime najvýznamnejší cudzí zdroj poisťovne slúžiaci na úhradu záväzkov z poistenia a zaistenia – technické rezervy.

Vývoj technických rezerv a poistného v životnom poistení v rámci slovenského poistného trhu

Výška tvorby technických rezerv úzko súvisí s predpísaným poistným. Aktíva poisťovne, ktoré kryjú technické rezervy, musia zohľadňovať typ činnosti poisťovne. Tie však nemusia na krytie technických rezerv použiť všetky druhy finančných aktív. Môžeme povedať, že s rastom predpísaného poistného úmerne rastie aj výška tvorby technických rezerv. Pre porovnanie hodnôt môžeme použiť vzorec na výpočet indexu:

$$\text{ret'azový index} = T_n T_{n-1}, \text{ kde}$$

T_n – stav obdobia n,

T_{n-1} – stav obdobia n-1.

V nasledujúcej tabuľke si zobrazíme agregovaný vývoj technických rezerv s ohľadom na predpísané poistné za všetky poisťovne slovenského poistného trhu.

Tabuľka č. 18: *Prehľad vývoja technických rezerv a predpísaného poistného v hrubej výške v životnom poistení za obdobie rokov 2008 - 2015*

ROK	ŽIVOTNÉ POISTENIE			
	Technické rezervy		Predpísanej poistné v hrubej výške	
	Netto hodnota (v tis. €)	Reťazový index	Hodnota (v tis. €)	Reťazový index
2008	3 030 608 €	1,1	1 105 796 €	1,16
2009	3 321 343 €	1,1	1 062 089 €	0,96
2010	3 575 793 €	1,08	1 126 440 €	1,06
2011	3 627 893 €	1,01	1 145 002 €	1,02
2012	3 876 359 €	1,07	1 165 593 €	1,02
2013	4 033 438 €	1,04	1 232 176 €	1,06
2014	4 307 390 €	1,07	1 215 548 €	0,98
2015	3 784 182 €	0,88	1 208 481 €	0,99

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov NBS, zverejnené na <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom-prakticke-informacie/publikacie-a-vybrane-udaje/vybrane-udaje/suhrnne-statisticke-udaje-poistneho-sektora> a údajov SLASPO, zverejnené na <https://www.slaspo.sk/13075> [online 02.05.2017]

Z analýzy údajov zistíme, že výška technických rezerv rastie lineárne v závislosti od výšky predpísaného poistného. Hodnoty predpísaného poistného v životnom poistení uvedené za obdobie rokov 2008 - 2014 stagnovali v rozmedzí 2-6 %, okrem roka 2009, kedy nastal pokles z dôvodu finančnej krízy a ťažkej životnej situácie celého finančného sektora o 4 % oproti roku 2008. Technické rezervy poisťovní v období rokov 2008-2014 zaznamenávajú mierny medziročný nárast. V roku 2014 technické poistné v životnom poistení zaznamenalo medziročný pokles o 0,27 %, čo môže znamenať korekciu vysokého nárastu z roka 2013, pretože pokles bol zaznamenaný v novej produkcii (-3,13 %). Vývoj môže súvisieť so zmenou technickej úrokovej miery z 2,5 % na 1,9 % od 1. januára 2014. Ročné poistné mierne vzrástlo (o 1,14 %). K najväčším poklesom došlo v klasickom životnom poistení. Technické poistné pokleslo o 4,3 % v porovnaní s koncom roka 2013. Klesalo aj ročné poistné, v novej produkcii takmer o 10 %. V unit-linked poistení technické poistné vzrástlo o 2,2 %. Technická rezerva na unit-linked poistenie narástla takmer o 11%. Pripoistenie pokračovalo v zrýchlenom raste a k decembru 2014 dosiahlo medziročnú zmenu o 9,9 %. Dôchodkové poistenie pokračovalo v dlhodobom

poklese.⁴⁴ Predpísané poistné v roku 2014 tak dosiahlo celkový pokles oproti roku 2013 o 2 %. V roku 2014 bol zaznamenaný aj rast technických rezerv a to nielen v životnom, ale aj v neživotnom poistení. V roku 2015 môžeme vidieť pokles tvorby technických rezerv v oblasti životného poistenia z čoho vyplýva, že poisťovne majú dostatočnú tvorbu technických rezerv a z dôvodu opatrnosti a zabezpečenia dostatočného krytia záväzkov vyplývajúcich z uzatvorených zmlúv nie je potrebné zbytočne viazať prostriedky poisťovne.

Vývoj technických rezerv a poistného v neživotnom poistení v rámci slovenského poistného trhu

V roku 2010 zasiahli Slovensko povodne, čo zásadne ovplyvnilo aj sektor neživotného poistenia. To malo vplyv aj na výšku čistého zisku poisťovní. Zaznamenaný rast technických rezerv prvýkrát od roku 2010 bol dosiahnutý najmä rezervami na poistné plnenia a na poistné budúcich období. Zistené údaje uvádzame v tabuľke č. 19.

Tabuľka č. 19: Prehľad vývoja technických rezerv a predpísaného poistného v hrubej výške v neživotnom poistení za obdobie rokov 2008 - 2015

ROK	NEŽIVOTNÉ POISTENIE			
	Technické rezervy		Predpísanej poistné v hrubej výške	
	Netto hodnota (v tis. €)	Reťazový index	Hodnota (v tis. €)	Reťazový index
2008	647 806 €	0,92	1 001 715 €	1,04
2009	658 369 €	1,02	965 018 €	0,96
2010	675 058 €	1,03	940 664 €	0,97
2011	654 025 €	0,97	964 343 €	1,03
2012	637 163 €	0,97	948 725 €	0,98
2013	620 683 €	0,97	937 501 €	0,99
2014	626 017 €	1,01	965 351 €	1,03
2015	639 782 €	1,02	1 019 218 €	1,06

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov NBS, zverejnené na <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom-prakticke-informacie/publikacie-a-vybrane-udaje/vybrane-udaje/suhrnne-statisticke-udaje-poistneho-sektora> a údajov SLASPO, zverejnené na <https://www.slaspo.sk/13075> [online 02.05.2017]

⁴⁴ <http://www.opoistenie.sk/vyvoj-trhu-dohad/ziskovost-poistovni-opat-stupla-toto-su-d-vody-uvadza-nbs/>

Predpísané poistné v hrubej výške predstavuje príjmy poisťovní z poistného za uzavreté poistné zmluvy v danom roku a zároveň splátky poistného z poistných zmlúv uzatvorených v minulých účtovných obdobiach. Celkové technické rezervy sú porovnávané od roku 2008 vzhľadom k celkovému poistnému. Technické poistné za obdobie rokov 2008-2013 kolíše, čo môže byť spôsobené tvorbou cien na poistnom trhu, ktorá je ovplyvňovaná konkurenciou. Z tabuľky sme zistili, že finančná kríza v roku 2009 poznačila aj vývoj predpísaného poistného v neživotnom poistení poklesom o 4 % oproti roku 2008, ktoré pokračovalo aj v roku 2010 poklesom o ďalšie 3 % oproti roku 2009. Napriek poklesu poistného v týchto rokoch technické rezervy poisťovne tvorili s indexom rastu. V roku 2011 bol zaznamenaný nárast predpísaného poistného o 3 % a v rokoch 2012 a 2013 opätovný pokles o 1 až 2 %. V roku 2014 technické poistné v neživotnom poistení po dvoch rokoch medziročne vzrástlo o 3 %. Prispelo k tomu havarijné poistenie a poistenie majetku, povinné zmluvné poistenie klesalo pomalšie než v predošlých dvoch rokoch. V roku 2014 pokračoval nárast podielu poistného postúpeného zaistovateľovi v neživotnom poistení, ktorý prekročil 31 %, čo je najvyššia hodnota od roku 2004. Podľa rastu indexu predpísaného poistného aj technických rezerv v roku 2014 môžeme vidieť, že sektor neživotného poistenia sa opätovne stabilizuje. Podľa údajov za rok 2015 sme zistili, že výška technických rezerv predstavuje zvýšenie tvorby o 39 % oproti roku 2014. V roku 2015 v oblasti neživotného poistenia stále vidieť určitú mieru neistoty. Na základe rastu poistných zmlúv o 6 % oproti roku 2014 sme zistili nárast tvorby technických rezerv poisťovní o 2% v závislosti od predpísaného poistného.

V ďalšej časti našej práce si budeme analyzovať v rámci cudzích zdrojov poisťovne zloženie technických rezerv vyplývajúcich z poistných a investičných zmlúv s DPF a podiel zaistovateľov na technických rezervách poisťovne Allianz.

4.6 Analýza technických rezerv v poisťovni Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s.

Spoločnosť v roku 2014 upravila svoje účtovné postupy v súlade s IFRS 4 tak, aby precenenie záväzkov vyplývajúcich z poistných zmlúv bolo vykazované rovnakým spôsobom ako je vykazované precenenie súvisiaceho finančného majetku (tieňové účtovníctvo – angl. shadow accounting). Táto zmena prispela k poskytovaniu relevantnejších údajov užívateľom účtovnej závierky. Poisťovňa začala účtovať o zmene časti technickej rezervy na nedostatočnosť v životnom poistení oproti vlastnému imaniu vo

výške zodpovedajúcej preceneniu alokovanej časti finančného majetku určeného na predaj vykázanom vo vlastnom imaní. Poist'ovňa vykonáva každý rok k 31. decembru preverenie dostatočnosti tvorby technických rezerv a hodnotí výsledky testov primeranosti záväzkov. V teste primeranosti technických rezerv poisťovne v neživotnom poistení za rok 2015 môžeme konštatovať, že objem technických rezerv na nahlásené ale ešte nevybavené poisťné udalosti je dostatočný na krytie budúcich záväzkov. Z dôvodu rozdielnej povahy škôd v životnom a neživotnom poistení bol pri teste primeranosti rezerv na renty v neživotnom poistení aj predpoklad valorizácie rent s ohľadom na historický vývoj a makroekonomické prognózy. Výsledok testu bol dostatočný a dosiahol hodnotu 89 percent. Alternatívnou metódou poisťovňa vykonala aj test primeranosti RBNS a IBNR rezerv v povinnom zmluvnom poistení v dostatočnej výške na úrovni 85 percent a pre ostatné produkty na úrovni 89 percent. Technickú rezervu na RBNS poisťné plnenia poisťovne vypočítame ako súhrn technických rezerv pre jednotlivé poisťné udalosti a súhrn nákladov spojených s ich vybavením. V prípade, že to nie je možné, použijeme na výpočet matematicko-štatistické metódy. Výpočet technickej rezervy na IBNR poisťné nároky je zložitejší, nakoľko poisťovňa musí vzniknuté poisťné udalosti odhadovať. Test primeranosti na poisťné budúcich období potvrdil za každú skupinu produktov dostatočnú výšku rezervy a rezerva na nedostatočnosť poisťného neživotných poistení sa netvorila. Test primeranosti rezerv v životnom poistení prehodnocoval a korigoval aj hodnoty majetku, časovo rozlíšených obstarávacích nákladov. Pre investičné zmluvy bez DPF sa vykonáva test návratnosti časového rozlíšenia transakčných nákladov DTC (angl. deffered transaction cost).⁴⁵

V nasledujúcej tabuľke uvádzame podrobnú štruktúru technických rezerv vyplývajúcich z poisťných a zaistných zmlúv s DPF a podiel zaist'ovateľov na technických rezervách Allianz za obdobie rokov 2011 až 2015. Údaje za roky 2015 a 2014 si analyzujeme a následne porovnáme.

⁴⁵ http://www.allianzsp.sk/tmp/image_cache/link/0000461897/VS_2014.pdf

Tabuľka č.20:Štruktúra rezerv vyplývajúcich z poistných a investičných zmlúv s DPF a podiel zaistovateľov na technických rezervách poisťovne Allianz-Slovenská poisťovňa, a.s. za obdobie 2011-2015

Zloženie technických rezerv k 31. decembru (v tis. Eur):	2011	2012	2013	2014	2015
REZERVA NA POISTNÉ BUDÚCICH OBDOBÍ					
Neživotné poistenie					
Priame poistenie	80612	77449	73598	76237	78504
Aktívne zaistenie	923	1296	1172	1162	2130
	81535	78745	74770	77399	80634
Životné poistenie					
Priame poistenie	20169	20717	21324	21737	21692
	20 169	20717	21324	21737	21692
	101 704	99462	96094	99136	102326
REZERVA NA POISTNÉ PLNENIA					
Neživotné poistenie					
Nahlásené poistné udalosti – priame poistenie	156293	151853	149193	158052	154025
Nahlásené poistné udalosti – aktívne zaistenie	2816	5267	3223	2816	2326
Nenahlásené poistné udalosti*)	61245	57024	61839	70259	71924
Náklady regulujúce škody	24120	23848	24473	25531	27155
	244474	237992	238728	256658	255430
Životné poistenie					
Nahlásené poistné udalosti – priame poistenie	26195	26938	26880	26665	26951
Nenahlásené poistné udalosti	11900	11988	10449	10777	11026
Náklady regulujúce škody	408	488	583	568	609
Nahlásenie poistnej udalosti- anuity					55
	38503	39414	37912	38010	38641
	282977	277406	276640	294668	294071
REZERVY NA ŽIVOTNÉ POISTENIE					
Matematická rezerva	682790	701306	729262	760142	788463
Rezerva voči sprostredkovateľom	0	0	0	0	0
Podiel na prebytkoch	12131	12089	12286	11872	11072
Rezerva na osobitné prémie	68342	64064	60776	58319	55174
Rezerva na starutie	6294	7277	8513	20064	26949
Rezerva na nedost. životných rezerv	9351	62186	69626	38597	62959
Rezerva na nedost. životných rezerv (shadow accounting)	0	0	0	80766	76925
	778908	846922	880463	969760	1021542
REZERVA NA KRYTIE RIZIKA Z INVESTOVANIA FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV V MENE POISTENÝCH					
Rezerva na krytie rizika z investovania finančných prostriedkov v mene poistených	0	0	0	510	2993
REZERVA NA POISTNÉ PRÉMIE A ZLAVY					

Rezerva na bonifikácie – životné poistenie	288	380	257	337	366
Rezerva na bonifikácie – neživotné poistenie	3006	1868	1680	3228	3995
Rezerva na bonifikácie – aktívne zaistenie (neživotné poistenie)	71	101	52	48	419
Rezerva na bonifikácie – Investičné zmluvy	19	17	13	13	11
	3384	2366	2002	3626	4791
INÉ TECHNICKÉ REZERVY					
Rezerva na starnutie – neživ. poistenie	76	77	76	77	77
Rezerva na príspevky SKP	24649	21835	19964	11938	0
Celkom	1191698	1248068	1275239	1379715	1425800

Zdroj: vlastné spracovanie podľa výročných správ spoločnosti Allianz-Slovenská poisťovňa, a.s., zverejnené na <http://www.allianzsp.sk/vyroczne-spravy> [online 06.03.2017]

Údaje o tvorbe rezerv Allianz z tabuľky č. 20 sme analyzovali z hľadiska medziročného nárastu/poklesu tvorby a následne sme analyzovali tvorbu každej rezervy v roku 2015 s celkovou hodnotou vytvorených rezerv za rok 2015. Vertikálnu a horizontálnu analýzu sme spracovali do tabuľky č. 21.

Tabuľka č. 21: Vertikálna a horizontálna analýza rezerv Allianz – Slovenskej poisťovne, a.s.

Riadok	Názov	2014	2015	Vertikálna analýza	Horizontálna analýza
		Stav v tis. €		Rok 2015	Rok 2015/2014
1	REZERVA NA POISTNÉ BUDÚCICH OBDOBÍ	99 136	102 326	7,18%	1,0322
2	REZERVA NA POISTNÉ PLNENIA	294 668	294 071	20,62%	0,9980
3	REZERVY NA ŽIVOTNÉ POISTENIE	969 760	1 021 542	71,65%	1,0534
4	REZERVA NA KRYTIE RIZIKA Z INVESTOVANIA FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV V MENE POISTENÝCH	510	2 993	0,21%	5,8686
5	REZERVA NA POISTNÉ PRÉMIE A ZLAVY	3 626	4 791	0,34%	1,3213
6	INÉ TECHNICKÉ REZERVY	12015	77	0,00%	0,0064
REZERVY SPOLU		1 379 715	1 425 800	100,00%	1,0334

Zdroj: vlastné spracovanie podľa výročných správ spoločnosti Allianz-Slovenská poisťovňa, a.s., zverejnené na <http://www.allianzsp.sk/vyroczne-spravy> [online 06.03.2017]

Porovnaním údajov z vertikálnej analýzy sme zistili, že najväčší podiel na tvorbe technických rezerv z poistných a investičných zmlúv s DPF v roku 2015 majú v Allianz rezervy na životné poistenie a to 71,65 %, rezerva na poistné plnenia predstavuje 20,62 %, rezerva na poistné budúcich období je tvorená vo výške 7,18 %. Ostatné rezervy sú tvorené vo výške menšej ako 1 % celkových rezerv. Horizontálna analýza predstavuje nárast/pokles tvorby rezervy v roku 2015 oproti roku 2014. Z vypočítaných hodnôt

vyplýva, že najväčší nárast Allianz zaznamenala v tvorbe rezervy na krytie rizika z investovania finančných prostriedkov v mene poistených vo výške 586,86 %, čo je však zanedbateľná položka v rámci tvorby celkových technických rezerv, nakoľko v porovnaní s celkovou tvorbou je to len 0,21 %. Rezerva na poistné prémie a zľavy dosiahla nárast o 132,13 % oproti roku 2014, no v celkovom porovnaní tvorby rezerv je to len 0,34 %. Nárast zaznamenala tvorba technických rezerv na životné poistenie o 5,34 % oproti roku 2014 a rezerva na poistné budúcich období o 3,22 %.

Rezervy v poisťovni sa tvoria na úhradu časti škôd z náhodných udalostí a nemožno vopred určiť, kedy budú realizované. Podľa výšky tvorby technických rezerv v poisťovni Allianz sme zistili, že najväčšiu časť poistných plnení predstavujú náklady na plnenia z poistných zmlúv v životnom poistení.

ZÁVER

Poisťovníctvo je špecifickým odvetvím národného hospodárstva. Poisťovne sa svojou činnosťou od ostatných právnych subjektov odlišujú a platia pre nich osobitné pravidlá. Do ich činnosti zasahuje štát, ktorý vykonáva nad nimi kontrolu a znižuje náklady súvisiace s rizikom. Odlišný je aj spôsob vedenia účtovníctva poisťovní, ktoré je ovplyvnené spoločným európskym trhom.

Cieľom diplomovej práce bolo oboznámenie sa s vlastnými a cudzími zdrojmi poisťovne z hľadiska platnej právnej úpravy. Charakterizovali sme si ich štruktúru, oceňovanie a vykazovanie. Na konkrétnych účtovných prípadoch a modelových situáciách sme si priblížili identifikované vlastné a cudzie zdroje poisťovne, ktoré sme následne analyzovali, a údaje vyhodnocovali. Analyzovali sme vlastné imanie a cudzie zdroje poisťovne. Porovnaním údajov sme zistili, že najvyššiu položku vlastného imania vo vybraných poisťovniach tvorí základné imanie. Porovnaním údajov analýz pasív hodnotených poisťovní sme zistili, že najvyššia časť záväzkov poisťovní je tvorená technickými rezervami, hlavne rezervami na životné poistenie. Poukázali sme na nutnosť tvorby technických rezerv v poisťovniach, a to samostatne pre oblasť životného poistenia a neživotného poistenia. Nakoľko slúžia na úhradu záväzkov voči poisteným, je veľmi dôležité sledovať ich tvorbu v podrobnom členení. Kontrolu dostatočnosti tvorby vykonáva poisťovňa testom primeranosti technických rezerv. V prípade nedostatočnosti tvorby rezerv by sa mohla poisťovňa dostať do finančných ťažkostí z dôvodu insolventnosti. Poisťovne každodenne podstupujú riziká, ktoré sa snažia držať na minimálnej úrovni. Stabilitu, istotu a zvýšenie bezpečnosti pre poisteného im pomáha zabezpečiť Solventnosť II, ktorý zároveň zamedzuje prebytočnej kapitalizácii, zlepšuje konkurencieschopnosť a integráciu na trhu. Harmonizuje pravidlá a posilňuje stabilitu vo finančnom sektore v rámci EÚ. Na príklade vybranej poisťovne sme si analyzovali solventnosť poisťovne, výpočítali požadovanú mieru solventnosti, ktorú sme porovnali so skutočnou mierou solventnosti. Aj keď bola skutočná miera solventnosti prekročená v nižšej výške ako v predošlom období, kapitálová požiadavka bola splnená. Dnes už môžeme povedať, že všetky poisťovne na slovenskom poistnom trhu spĺňajú požiadavky na solventnosť. Analyzovali sme vývoj tvorby technických rezerv v rámci životného poistenia na slovenskom poistnom trhu, ktorý je lineárne závislý od predpísaného poistného. Vývoj v neživotnom poistení je dosť zásadne ovplyvňovaný finančnými

krízami a živelnými pohromami. Podľa zistených hodnôt sa domnievame, že situácia aj v tejto oblasti sa začína stabilizovať a poisťovne si čoraz viac uvedomujú zmeny v globalizácii. V súčasnosti sú predpisy a kontrolné mechanizmy v rámci poisťného trhu EÚ nastavené tak, aby v dostatočnom predstihu zabránili rizikám a zbytočným stratám tak poisťovacích spoločností ako aj poistených.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Knižné publikácie

1. Meluchová, J. : Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS, Bratislava, Iura Edition, 2009, ISBN: 978-80-8078-278-8.
2. Meluchová, J. : Poisťovníctvo a účtovníctvo poisťovní, Bratislava, IURA EDITION, druhé vydanie, 2004, ISBN: 80-8904-95-5.
3. MÁZIKOVÁ K. a kolektív. : ÚČTOVNÍCTVO PODNIKATEĽSKÝCH SUBJEKTOV I, Bratislava: Iura Edition, 2013, ISBN: 978-80-8078-567-3.
4. DVOŘÁKOVÁ, D. : Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS, Brno: Computer Press, 2011, ISBN: 978-80-251-3652-2.
5. HULEŠ J. – HORNIGOVÁ J. : Účetnictví pojišťoven, Praha, Linde Praha, 1997, ISBN: 80-7201-098-0.
6. MAJTÁNOVÁ, A. a kol. : POISŤOVNÍCTVO. Bratislava: Iura Edition, 2009, ISBN: 978-80-8078-260-3.
7. Pastoráková E. – Brokešová Z. : FINANČNÁ ANALÝZA V POISŤOVNIACH. Bratislava, Vydavateľstvo EKONÓM, 2013, ISBN: 978-80-225-3684-4

Právne normy

8. Zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
9. Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
10. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.
11. Opatrenie NBS č. 25/2008 o solventnosti a minimálnej výške garančného fondu poisťovne, pobočky zahraničnej poisťovne, zaist'ovne a pobočky zahraničnej zaist'ovne.
12. Opatrenie NBS č. 7/2008, ktorým sa ustanovujú limity umiestnenia prostriedkov technických rezerv v poisťovníctve.
13. Opatrenie NBS č. 6/2015 o solventnosti pre poisťovne, na ktoré sa neuplatňuje osobitný režim, a pre zaist'ovne, pobočky zahraničných poisťovní a pobočky zahraničných zaist'ovní.

14. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/138/ES z 25. novembra 2009 o začatí a vykonávaní poistenia a zaistenia v znení neskorších novelizácií.
15. Opatrenie NBS č. 11/2015 z 5. októbra 2015 o solventnosti pre poisťovne, na ktoré sa uplatňuje osobitný režim.

Internetové zdroje

16. Výročná správa Allianz-poisťovňa, a. s. 2014, [cit. 2017-03-07] Dostupné na internete: http://www.allianzsp.sk/tmp/image_cache/link/0000461897/VS_2014.pdf
17. Výročná správa Allianz-poisťovňa, a. s. 2015, [cit. 2017-03-07] Dostupné na internete: https://www.allianzsp.sk/tmp/image_cache/link/0000470003/VS_2015.pdf
18. Výročná správa UNIQA poisťovňa, a. s. 2015, [cit. 2017-05-08] Dostupné na internete:
<https://www.uniqua.sk/download.ashx?uid=367862BD-6C45-4CD7-A788-C533689811BB>
19. Súhrnné štatistické údaje poisťného sektora. 2015. [cit. 2017-05-02] Dostupné na internete:
<http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom-prakticke-informacie/publikacie-a-vybrane-udaje/vybrane-udaje/suhrnne-statisticke-udaje-poistneho-sektora>
20. Technické poisťné. 2015. [cit. 2017-05-02] Dostupné na internete:
<https://www.slaspo.sk/13075>
21. Analýza súčasnej slovenskej legislatívy v poisťnom sektore z pohľadu smernice o Solventnosti II. 2011 Bratislava. [cit. 2017-02-02] Dostupné na internete:
http://www.nbs.sk/img/Documents/Dohlad/ORM/Poistovnictvo/Analyza_sucasnej_slovenskej_legislativy_z_pohladu_Solventnosti_II.pdf
22. oPoistení.sk. 2015. [cit. 2016-03-18] Dostupné na internete:
<http://www.opoistení.sk/vyvoj-trhu-doh-ad/ziskovost-poistovni-opat-stupla-toto-su-dvody-uvadza-nbs/>
23. EUR-Lex [online]. 05. 09. 2006 [cit. 2017-04-20]. SMERNICA RADY zo dňa 19. decembra 1991. Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1991L0674:20060905:SK:PDF>